

บทที่ 4

เสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศ สปป.ลาว

ระหว่าง ค.ศ.1975 - 2000

จากการศึกษาพัฒนาการของคริสต์ศาสนาในประเทศลาว สามารถแบ่งยุคของคริสต์ศาสนา นิกายโปรเตสแตนต์ในพัฒนาการของประเทศลาวอย่างคร่าวๆ ได้ 3 ยุค ยุคแรกคือยุคแห่งการเผยแผ่ศาสนาโดยมิชชันนารีจากต่างประเทศในช่วงตั้งแต่อาณานิคมฝรั่งเศสเข้ามาจนสามารถประกาศเอกราชได้ในปี ค.ศ.1954 ยุคที่สองคือยุคของคริสตจักรชาวประเสริฐแห่งประเทศลาว ตั้งแต่ปี ค.ศ.1956 จนกระทั่งเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ค.ศ.1975 ซึ่งในยุคนี้ แม้ว่าคริสต์ศาสนาส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้การดูแลของผู้นำคริสตชนชาวลาอ แต่ก็ยังต้องอาศัยการสนับสนุนและความช่วยเหลือเป็นอย่างมากจากต่างประเทศ และในยุคที่ 3 คือ ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ค.ศ.1975 จนกระทั่งถึงปี 2000 อันเป็นช่วงเวลาที่ทำการศึกษานี้ ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งการล่มสลาย การฟื้นฟู และการคืนรนเพื่อคงอยู่ของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาว ซึ่งถือเป็นธรรมชาติของศาสนาในประเทศสังคมนิยม ที่มองว่าศาสนาเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับนโยบายการพัฒนาประเทศแบบสังคมนิยม และหากพิจารณาจากองค์ประกอบสามประการของศาสนา คือ ผู้นำ อุดมการณ์ และพิธีการ จะเห็นถึงความเคลื่อนไหวของคริสต์ศาสนาในประเทศลาวซึ่งบางครั้งขัดแย้งกับนโยบายของรัฐบาลหรืออุดมการณ์แบบสังคมนิยม ทำให้เกิดปรากฏการณ์ของการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนในประเทศลาวขึ้น ดังจะเห็นว่า ในระหว่างปี ค.ศ.1975 - 2000 ได้มีเหตุการณ์หลายอย่างเกิดขึ้นกับคริสตชนในประเทศลาว ที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวของการต่อสู้ การจำกัดเสรีภาพ และการกดขี่ข่มเหงคริสตชน ซึ่งในสภาพความเป็นจริง แม้ว่าจะมีการจำกัดเสรีภาพอยู่บ้าง แต่ในบางด้านก็ยังมีเสรีภาพเพียงพอสำหรับการคงอยู่ของคริสต์ศาสนาในประเทศสังคมนิยมอย่างประเทศลาว

ในการนำเสนอผลการวิจัยเรื่องเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวนี้ ผู้วิจัยจะได้แบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็นสองส่วนหลักๆ คือ การจำกัดเสรีภาพทางศาสนาจากการนำเสนอของสื่อต่างๆ ที่ได้นำเสนอว่าคร่าวความเป็นไปของคริสตชนในประเทศลาวระหว่าง ค.ศ.1975 - 2000 เพื่อทำความเข้าใจสภาพทั่วไปทางด้านเสรีภาพทางศาสนาในประเทศลาวจากการนำเสนอของสื่อต่างๆ ทั้งภายในประเทศลาวเอง และจากต่างประเทศ

โดยข้อมูลส่วนใหญ่จะชี้ให้เห็นถึงลักษณะทั่วไปของการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาในประเทศลาว ตั้งแต่ ค.ศ.1975 - 2000

ส่วนที่สอง คือ เสรีภาพทางศาสนาจากการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นการนำเสนอสภาพทั่วไปทางด้านเสรีภาพทางศาสนาจากการรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการนำเสนอข้อมูลจะแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 6 ของปฏิญญาว่าด้วยการจัดการไม่ผ่อนปรนและการแบ่งแยกทุกรูปแบบบนพื้นฐานทางศาสนาหรือความเชื่อ ที่ได้กำหนดลักษณะพื้นฐานของการมีสิทธิเสรีภาพทางศาสนาในแต่ละประเทศไว้ 9 ประการ ดังได้เสนอรายละเอียดไว้ในบทนำ

4.1 การจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนลาวจากการรายงานของสื่อ

ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1975 – 2000 ได้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นกับคริสตชนในประเทศลาวมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่องการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาในหลายๆ ด้าน ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของสื่อ และองค์กรระหว่างประเทศหลายๆ องค์กรที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพทางศาสนา และมักนำเสนอผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ รายงานประจำปี และโดยเฉพาะบทความทางอินเทอร์เน็ต

ในการศึกษาเรื่องเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวนี้ ผู้วิจัยได้ติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศ สปป.ลาว ผ่านทางสื่อต่างๆ และได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่จะระบุถึงการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาในประเทศ สปป.ลาว ในช่วงเวลา และลักษณะต่างๆ

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากสื่อต่างๆ สามารถสรุปประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนลาว ได้ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญลาวกับการจำกัดเสรีภาพทางศาสนา
2. การเข้มงวดในการจำกัดเสรีภาพที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่
3. การจับกุมคุมขังคริสตชน
4. การห้ามเผยแพร่ศาสนาและติดต่อกับต่างชาติ
5. การจำกัดเสรีภาพในศาสนสถาน
6. มุมมองของรัฐบาลต่อคริสต์ศาสนา
7. การบังคับให้คริสตชนละทิ้งความเชื่อ

รายละเอียดของแต่ละประเด็นดังกล่าวปรากฏอยู่ในรายงานของสื่อต่างๆ เช่น ในรายงานสถานการณ์ด้านเสรีภาพทางศาสนาของแต่ละประเทศประจำปีของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ในคำแถลงการณ์ของอดีตผู้นำคริสตชนลาว ในรายงานประจำปีขององค์การนิรโทษกรรมสากล และในรายงานของสื่อต่างๆ ที่ให้ความสนใจด้านเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนทั่วโลก โดยผู้วิจัยจะได้นำเสนอในรายละเอียดของแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

4.1.1 รัฐธรรมนูญกับการจำกัดเสรีภาพทางศาสนา

ในปี 1991 รัฐบาลลาวภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศลาว ได้ตรากฎหมายรัฐธรรมนูญออกมาใช้เป็นฉบับแรก นับตั้งแต่เริ่มเข้ามาปกครองประเทศในปี ค.ศ.1975 โดยในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวลาวไว้ในหมวดที่ 3 ว่าด้วย “สิทธิและพันธพื้นฐานของพลเมืองลาว” ซึ่งในหมวดดังกล่าวได้กล่าวถึงเสรีภาพทางศาสนาไว้ว่า

“มาตรา 30 พลเมืองลาวมีสิทธิเสรีภาพในการเชื่อถือ หรือไม่เชื่อศาสนา”

แต่จากการรายงานของสื่อพบว่า แม้จะมีการรับรองเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแล้ว แต่คริสตชนลาวก็ยังไม่มีความเสรีภาพทางศาสนาเท่าใดนัก และยังมีการล่วงละเมิดเสรีภาพของประชาชนอยู่ ดังเช่นในรายงานเสรีภาพทางศาสนาของประเทศลาวประจำปี 1999 โดยรัฐบาลสหรัฐฯ ระบุว่า¹⁰⁴

“...รัฐธรรมนูญให้การรับรองเสรีภาพทางศาสนา แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ รัฐบาลยังคงเข้มงวดกวดขันในการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของประชาชน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนยังคงล่วงละเมิดเสรีภาพทางศาสนาของประชาชนอยู่...”

นอกจากนี้ยังเกิดความขัดแย้งกันระหว่างการรับรองเสรีภาพตามกฎหมาย กับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้เป็นเพราะการตรากฎหมายโดยเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถตีความได้อย่างหลากหลาย ซึ่งในรายงานฉบับเดียวกันระบุว่า

¹⁰⁴ U.S. Department of State , Bureau of Democracy, Human Rights and Labor , 2000 Annual Report on International Religious Freedom : Laos , [http://www.uscirf.gov/dos00Pages/irf_laos.php3?](http://www.uscirf.gov/dos00Pages/irf_laos.php3?scale=800) scale=800, September 5, 2000 [11/01/02]

“...แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะให้การรับรองเสรีภาพทางศาสนา แต่ในทางปฏิบัติ รัฐบาลยังคงควบคุมอย่างเข้มงวด โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “ห้ามการกระทำทุกอย่าง อันเป็นการสร้างความแตกแยกทางศาสนาหรือสร้างความแตกแยกระหว่างประชาชน” พรรคและรัฐบาลพยายามตีความบทบัญญัติอย่างแคบๆ ทำให้เกิดการขัดขวางกิจกรรมทางศาสนาซึ่งรวมทั้งศาสนาพุทธและผีด้วย และในบางครั้งเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมักจะอ้างว่าการประกาศศาสนาของคริสเตียนเป็นการสร้างความแตกแยกในสังคมซึ่งขัดรัฐธรรมนูญด้วย...”

นอกจากการตีความรัฐธรรมนูญที่เป็นการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนแล้ว ในทางปฏิบัติยังพบว่ามี การเข้มงวดต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มศาสนาเป็นอย่างมาก โดยมีองค์กรควบคุมการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และการติดต่อเพื่อขออนุญาตในการทำกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรศาสนาที่ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐก่อนที่จะต้องผ่านขั้นตอนที่ยุ่งยากและใช้เวลานาน ดังเช่นในรายงานระบุว่า

“...รัฐธรรมนูญระบุว่ารัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนพระสงฆ์ เณร และนักบวชของศาสนาอื่น ในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และประชาชน กรมการศาสนาในแนวลาสร้างชาติ และองค์กรประชาชนของพรรค มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลศาสนา แม้ว่ารัฐบาลจะไม่ต้องการขึ้นทะเบียนองค์กรศาสนา แต่ทุกองค์กรก็ต้องส่งรายงานต่อกรมการศาสนาเป็นประจำทุก 3 เดือน ซึ่งรายละเอียดในรายงานจะมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขององค์กร ซึ่งต้องผ่านขั้นตอนทางราชการที่ยุ่งยากและใช้เวลานาน...”

ในแง่กฎหมายและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากรัฐธรรมนูญแล้ว ในคำแถลงการณ์ของศาสนาจารย์ พา เฮอร์ ต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการว่าด้วยกิจการต่างประเทศและสิทธิมนุษยชนของสหรัฐอเมริกา ยังกล่าวถึงการออกกฎระเบียบหรือคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อควบคุมการดำเนินงานของคริสตชนซึ่งขัดกับรัฐธรรมนูญไว้อีกหลายด้านว่า¹⁰⁵

“...รัฐบาลออกกฎระเบียบอย่างเข้มงวดต่อกลุ่มศาสนา มีขบวนการชาวต่างชาติ ถูกจับกุมมากขึ้น ไม่มีโครงการพัฒนาจากต่างชาติที่เกี่ยวกับคริสเตียนที่จะเข้ามา

¹⁰⁵ Pha Her (Reverend) , “Hearing on The State Department Annual Report on International Religious Freedom for 2000” , http://www.house.gov/international_relations/hr/irf00her.htm [11/07/02]

ช่วยเหลือ คริสเตียน รัฐบาลเริ่มที่จะก่อความและจับกุมศิษยาภิบาลและผู้อาวุโส ผู้นำคริสตจักรข่าวประเสริฐเริ่มมีการเปลี่ยนมือเนื่องจากการรบกวนและข่มขู่ สิ่งที่เกิดขึ้นขัดแย้งกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ตราขึ้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 1991 ซึ่งการนิตการได้รับอนุญาตโดยนายกรัฐมนตรีหลูฮั้ว พูมสะหวัน และประธานพูมี วงวิจิต บัญญัติในหมวดที่ 3 มาตรา 30 ว่าพลเมืองลาวมีสิทธิที่จะนับถือหรือไม่นับถือศาสนาทุกศาสนา...”

นอกจากนี้ในกฎหมายอาญายังมีอีกบางมาตรา ที่หลายครั้งถูกใช้เป็นเครื่องมือในการตีความเพื่อจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชน เช่น มาตรา 51 : การทรยศต่อชาติ มาตรา 60(ใหม่) : การแบ่งแยกความสามัคคี และมาตรา 66 : การรวมกลุ่มคนเพื่อสร้างความปั่นป่วน กฎหมายเหล่านี้มักถูกใช้เป็นข้ออ้างเพื่อขัดขวางการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาของคริสตชนหลายอย่าง โดยในบทความของ Michael Fischer เรื่อง “Communist Crackdown Stymies Growing Church” หรือ “การปราบปรามของคอมมิวนิสต์ขัดขวางการเจริญเติบโตของคริสตจักร” ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้ว่า¹⁰⁶

“...แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะให้การรับรองเสรีภาพทางศาสนา แต่การเผยแพร่ศาสนา การฝึกอบรม และการสร้างคริสตจักร ถือเป็นเรื่องผิดกฎหมาย กลุ่มศาสนาต้องขึ้นทะเบียนภายใต้การควบคุมของพรรค การจำหน่ายแจกพระคัมภีร์ก็ถือเป็นเรื่องผิดกฎหมาย

คริสเตียน 8 คนถูกพิพากษาจำคุก 3 ปี ในขณะที่ศึกษาพระคัมภีร์ในบ้าน ในข้อหาสร้างความแตกแยกในหมู่ประชาชน บ่อนทำลายรัฐบาล และรับเงินสนับสนุนจากต่างชาติเพื่อเผยแพร่ศาสนา...”

จากการนำเสนอของสื่อจะเห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญลาวฉบับปี ค.ศ.1991 จะให้การรับรองเสรีภาพทางศาสนาของประชาชนในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังประสบปัญหาจากการบังคับใช้ และการตีความของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในระดับปฏิบัติยังมีการเข้มงวดกวดขันในการดำเนินกิจกรรมของคริสตชนอยู่ นอกจากรัฐธรรมนูญแล้วกฎหมายอาญาในบางมาตรายังถูกนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในบางครั้งด้วย

¹⁰⁶ Michael Fischer, Christianity today Online Magazine , Communist Crackdown Stymies Growing Church , <http://www.christianitytoday.com/ct/9t1/9t1030.html> , [11/01/99]

4.1.2 การเข้มงวดในการจำกัดเสรีภาพที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

จากการนำเสนอของสื่อพบว่า ในทางปฏิบัติการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยบางพื้นที่ที่คริสตชนยังสามารถดำเนินกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างเสรี แต่ในบางพื้นที่กลับถูกจำกัดเสรีภาพมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นของแต่ละแขวงมีอำนาจค่อนข้างสูง และการควบคุมโดยรัฐบาลกลางทำได้ยาก โดยจรรยาบรรณเสรีภาพทางศาสนาของสหรัฐอเมริการะบุว่า¹⁰⁷

“...ในช่วงระหว่างปี 1997 – 2000 นี้ รัฐบาลลาวถูกบันทึกว่ามีความรับผิดชอบต่อเสรีภาพทางศาสนาในระดับต่ำ รัฐบาลพยายามวางระเบียบในการควบคุมองค์กรทางศาสนาทุกองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แม้ว่าในบางครั้งรัฐบาลกลางพยายามที่จะลดพฤติกรรมต่อต้านศาสนา (Antireligious) ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น แต่ปัญหาต่างๆก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่พรรคบางคนที่บางแขวง

การให้เสรีภาพทางศาสนาของรัฐแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค โดยทั่วไป รัฐบาลกลางยังไม่สามารถควบคุมหรือบรรเทาความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในระดับแขวงที่กระทำต่อศาสนิกชนที่เป็นชนกลุ่มน้อยได้ แม้ว่าจะมีบางกลุ่มที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนจะสามารถนมัสการได้อย่างเต็มที่ในบางพื้นที่ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ แต่ว่าอีกหลายกลุ่มที่ขึ้นทะเบียนแล้วจะต้องนมัสการในสภาพที่จำกัดไว้เท่านั้น...”

นอกจากนี้ยังพบว่า การเข้มงวดกวดขันในการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่ห่างไกล และมักจะเกิดกับชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะชาวม้ง ซึ่งในอดีตเคยเป็นเครื่องมือของกองทัพสหรัฐเพื่อต่อสู้กับขบวนการคอมมิวนิสต์ในช่วงสงครามอินโดจีน โดยในคำแถลงการณ์ของศาสนาจารย์พา เฮอร์ ระบุว่า¹⁰⁸

“...เมื่อเร็ว ๆ นี้ U.S. State Department ระบุว่า “เสรีภาพทางศาสนาในประเทศสปป.ลาวได้รับการปรับปรุงขึ้น” ซึ่งในความเป็นจริงปัญหาเสรีภาพทางศาสนาเกิดขึ้นในท้องถิ่นห่างไกล แม้ว่า U.S. State Department จะเคยพบปะและพูดคุยกับรัฐบาลลาวใน

¹⁰⁷ U.S. Department of State , http://www.uscifr.gov/dos00Pages/irf_laos.php3?scale=800, September 5, 2000 (อ้างแล้ว)

¹⁰⁸ Pha Her (Reverend) , http://www.house.gov/international_relations/hr/irf00her.htm (อ้างแล้ว)

ประเด็นนี้ แต่ก็ไม่ได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้น โดยส่วนตัวข้าพเจ้าเชื่อว่ายังเลวร้ายลง และน่าเป็นห่วงในประเด็นการจับกุมและกักขังคริสเตียนซึ่งส่วนมากเกิดขึ้นกับชาวม้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวม้งที่เพิ่งย้ายกลับมาจากค่ายผู้อพยพในประเทศไทย ซึ่งเป็นที่น่ากังวลเป็นอย่างยิ่งในบรรดาชาวม้งสัญชาติอเมริกัน...”

ในบางครั้ง สภาพแวดล้อมหรือลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์หรือสังคมของบางท้องถิ่น ยังถูกใช้เป็นข้ออ้างในการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชน ซึ่งแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆด้วย เช่น กรณีที่เกิดขึ้นในแขวงหลวงพระบาง หลังจากได้รับการประกาศให้เป็นเมืองมรดกโลก โดยในรายงานเรื่อง “Communist Crackdown Stymies Growing Church” ระบุว่า¹⁰⁹

“...ในปี 1997 รัฐบาลได้ทำการสำรวจพื้นที่แขวงหลวงพระบางและพบว่า มีหมู่บ้านคริสเตียนมากกว่า 200 หมู่บ้าน ในขณะเดียวกัน องค์การ UNESCO ก็ประกาศให้ หลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลก ดังนั้นโดยอาศัยความเป็นเมืองแห่งพุทธศาสนา รัฐบาล จึงเริ่มปราบปรามคริสเตียน และประกาศว่าศาสนาเยซู (Jesus religion) ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมลาว...”

และจากข้อมูลของหน่วยงานชื่อ Voice of the Martyrs ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานด้านการต่อต้านการจำกัดเสรีภาพทางศาสนา ที่นำเสนอผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต ได้รายงานถึงเหตุผลของการ จำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนในเมืองหลวงพระบางไว้ว่า¹¹⁰

“...หลวงพระบาง อดีตเมืองหลวงของลาวได้รับการประกาศให้เป็นเมืองมรดกโลกโดยองค์การ UNESCO และเป็นเหตุผลที่เจ้าหน้าที่ใช้เป็นข้ออ้างในการจับกุมและอพยพคริสเตียนออกจากเมืองและพื้นที่รอบๆ โดยนายอุดม ขัตติยะ ประธานแนวลาสร้างชาติ ระบุว่า “เนื่องจากเป็นเมืองประวัติศาสตร์แห่งพุทธศาสนา ดังนั้นมรดกโลกก็ต้องเป็นพุทธศาสนาด้วย” ผู้มีอำนาจวางแผนที่จะกำจัดคริสต์ศาสนาให้หมดไปจากทุกหมู่บ้านในแขวงหลวงพระบาง...”

ในรายงานประจำปีของสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงการแสดงออกอย่างรุนแรงของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อกลุ่มคริสเตียน และผู้ที่นับถือศาสนาบาไฮในแขวงหลวงพระบางว่า

¹⁰⁹ Michael Fischer , <http://www.christianitytoday.com/ct/9t1/9t1030.html> (อ้างแล้ว)

¹¹⁰ Voice of the Martyrs, Laos Prisoner List , <http://www.vom.com.au/ucanhelp/pages/laoslist.html> [12/03/01]

“...จากการกำหนดสถานะให้หลวงพระบางเป็นเมืองแห่งพุทธศาสนาเนื่องจากเป็นเมืองพุทธมหายศวรรยและมีศาสนสถานที่สำคัญหลายแห่ง ทำให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่นั่นแสดงออกอย่างรุนแรงต่อกลุ่มศาสนาอื่น โดยเฉพาะกลุ่มคริสเตียนและบาไฮมากกว่าในทุกพื้นที่...”

4.1.3 การจับกุมคุมขังคริสตชน

ในระหว่างปี 1975 – 2000 มีหลายครั้งที่รัฐบาลจับกุมคริสตชนลาวในขณะที่ทำกิจกรรมทางศาสนาในข้อหาต่างๆกัน เช่น สร้างความแตกแยก ชุมนุมเพื่อสร้างความปั่นป่วน หรือทรยศต่อชาติ เป็นต้น โดยเฉพาะในบางพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่มีความเข้มงวดในการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาจนกระทั่งปี 2000 มีรายงานว่ามินิกโทษที่ถูกจับกุมด้วยเหตุผลทางศาสนาว่า 100 คนแล้ว โดยในรายงานของสหรัฐอเมริการะบุว่า¹¹¹

“...ในบางพื้นที่เช่น หลวงพระบาง หัวพัน สวรรณเขต อุดมไชย พงสาลี และอัตตะปือ เจ้าหน้าที่จับกุมและกักขังศาสนิกชนและผู้นำทางจิตวิญญาณโดยปราศจากความชอบธรรม เช่นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 1999 คริสเตียน 3 คนถูกพิพากษาจำคุก 5 ปีด้วยความผิดในข้อหาสร้างความยุ่งเหยิงในสังคมตามมาตรา 66 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ในลักษณะเดียวกันนี้หลายครั้งผู้มีอำนาจระดับแขวงแนะนำให้เจ้าหน้าที่ออกตรวจตราและจับกุมผู้ที่อ้างตนว่าเป็นคริสเตียน มุสลิม หรือบาไฮ...”

ในรายงานฉบับเดียวกันนี้ยังได้กล่าวถึงการจับกุมคริสตชนจำนวนมากในช่วงปลายปี 1999 ถึงต้นปี 2000 ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลดำเนินการปราบปรามคริสต์ศาสนาอย่างหนัก โดยระบุว่า

“...เจ้าหน้าที่ยังคงจับกุมผู้ที่ทำกิจกรรมทางศาสนาอยู่อย่างต่อเนื่อง ปลายปี 1999 และต้นปี 2000 มีการจับกุมศาสนิกชนที่เป็นชนกลุ่มน้อยในแขวงหัวพันและพงสาลีประมาณ 55 – 60 คนในคราวเดียว แต่ก็เริ่มทยอยการปล่อยตัวในช่วงกลางปี 2000 และในแขวงสวรรณเขตมีการปล่อยตัวนิกโทษอีก 16 คน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมี การจับกุมเพิ่มขึ้นอีก 11 คนในหลวงพระบาง ทำให้มีจำนวนนิกโทษที่ถูกจับกุมเนื่องจากการประกอบกิจกรรมทางศาสนาแล้วประมาณ 100 คน...”

¹¹¹ U.S. Department of State , http://www.uscifr.gov/dos00Pages/irf_laos.php3?scale=800, (อ้างแล้ว)

ในคำแถลงของศาสนาจารย์พา เซอร์ ยังได้กล่าวถึงนักโทษทางศาสนาที่เป็นคริสเตียนจำนวน 70 คนในคริสตจักรต่างๆทั่วประเทศ เช่น แขวงพงสาลีจำนวน 5 คน หัวพัน 6 คน หลวงพระบาง 17 คน สวรรณเขต 21 คน หลวงน้ำทา 7 คน อุ้มไซ 2 คน จำปาสักและอัตตะปือ 9 คน ฯลฯ ซึ่งในจำนวนผู้ถูกจับกุมที่กล่าวถึงในคำแถลงมีทั้งคริสตชนทั่วไป คริสตชนอาวุโส ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำคริสตจักร และศิษยาภิบาล โดยแต่ละคนถูกจับกุมด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันไป เช่น เผยแพร่ศาสนา ติดต่อกับต่างชาติ ทำกิจกรรมทางศาสนาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเพราะปฏิเสธที่จะลงนามละทิ้งความเชื่อเป็นต้น การจับกุมที่สำคัญและสร้างความสะเทือนใจแก่คริสตชนลาวคือการจับกุมผู้นำทางศาสนา ซึ่งผู้ที่ถูกจับกุมจะต้องถูกควบคุมเป็นพิเศษ และบางครั้งมีการบังคับให้ลงนามละทิ้งความเชื่อเพื่อจะรอดพ้นจากการควบคุมเป็นพิเศษนี้ด้วย ดังเช่นในบทความเรื่อง “รายงานระบุว่า การกดขี่ข่มเหงคริสเตียนลาวรุนแรงขึ้น” (Report Says Persecution Of Lao Christians Increasing) ที่ได้อ้างถึงรายงานในหนังสือพิมพ์ South China Morning Post ระบุว่า¹¹²

“...รายงานกล่าวว่า หนึ่งในคริสเตียนที่ถูกคุมขังคือผู้นำศาสนาชื่อ Pa Tood วัย 45 ปี ซึ่งมีสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง รัฐบาลต้องการให้เขาลงนามละทิ้งความเชื่อ โดยญาติของผู้ถูกจับกุมกล่าวว่า เขาถูกขังในห้องขัง และถูกถือคานข้างหนึ่งตลอด 24 ชั่วโมง และถูกตัดอาหารในช่วงกลางวัน....”

4.1.4 การห้ามเผยแพร่ศาสนาและติดต่อกับต่างชาติ

แม้ว่าในทางกฎหมาย รัฐบาลลาวจะไม่ได้ระบุห้ามเผยแพร่ศาสนาหรือติดต่อกับต่างชาติโดยตรง แต่ในทางปฏิบัติก็มีหลายครั้งที่คริสตชนลาวพยายามประกาศเผยแพร่ศาสนาในที่สาธารณะหรือติดต่อกับองค์กรคริสเตียนในต่างประเทศ และต้องถูกลงโทษโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในที่สุด จนเป็นที่เข้าใจกันในหมู่คริสตชนว่าการเผยแพร่ศาสนาและการติดต่อกับต่างชาติเป็นเรื่องผิดกฎหมายเพราะเป็นการสร้างความแตกแยกทางศาสนา นอกจากนี้ยังพบว่าตั้งแต่ปี 1975 เป็นต้นมา ยังไม่มีองค์กรต่างชาติที่เป็นของคริสเตียนองค์กรใดได้มีโอกาสเข้าไปทำงานด้านศาสนาโดยตรงในประเทศลาวเลย แม้ว่ารัฐบาลจะประกาศว่าสามารถทำได้ แต่ในทางปฏิบัติก็ยังคงต้องขออนุญาตจากรัฐบาล ซึ่งต้องผ่านขั้นตอนที่ยืดยาวมากทำให้ยังไม่มีหน่วยงานใดได้รับอนุญาตเลย ในรายงาน

¹¹² Maranatha Christian Journal , Report Says Persecution Of Lao Christians Increasing , <http://www.mcjonline.com/news/news3652.htm> [12/01/00]

ของสหรัฐอเมริกาเรื่องเสรีภาพทางศาสนาในประเทศลาว ได้กล่าวถึงประเด็นการจำกัดเสรีภาพในการเผยแพร่ศาสนาและติดต่อกับต่างชาติของรัฐบาลลาวไว้ว่า¹¹³

“...รัฐบาลห้ามชาวต่างชาติเข้าไปเผยแพร่ศาสนา รวมทั้งห้ามองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเข้าไปทำงานในประเทศลาวด้วย และแม้ว่ารัฐบาลจะไม่ได้ห้ามการประกาศศาสนาระหว่างคนลาวด้วยกัน แต่ก็มีหลายครั้งที่ผู้ประกาศศาสนาถูกลงโทษโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในข้อหาสร้างความแตกแยกทางศาสนา

รัฐบาลไม่อนุญาตให้มีการตีพิมพ์หรือแจกจ่ายเอกสารหรือบทความทางศาสนา นอกกลุ่ม และเข้มงวดต่อการนำเข้าเอกสารและอุปกรณ์เครื่องใช้ทางศาสนาจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามกลุ่มศาสนาที่ได้รับการรับรองแล้วก็สามารถมีและใช้อักษรและเครื่องใช้ทางศาสนาได้ในสถานที่นิกาย รัฐบาลต้องการและยอมรับองค์กรทางศาสนาจากต่างประเทศที่ติดต่อย่างเป็นทางการ แต่ในทางปฏิบัติเส้นแบ่งระหว่างความเป็นทางการและไม่เป็นทางการนั้นยังไม่ชัดเจน และการสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการนั้นทำได้ยากมาก...”

4.1.5 การจำกัดเสรีภาพในศาสนสถาน

ในปัจจุบันมีคริสตจักรในประเทศลาวประมาณ 400 แห่ง จากการสอบถามผู้นำคริสตชน แต่ในจำนวน 400 แห่งนี้มีเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นที่เป็นคริสตจักรที่มีตัวอาคารจริงๆ ส่วนที่เหลืออาจเป็นศาลาประจำหมู่บ้านบ้าง หรือบางแห่งก็ใช้บ้านของคริสตชนเป็นที่นิกายพระเจ้า ซึ่งจากการรายงานของสื่อต่างๆ พบว่ารัฐบาลลาวมีความพยายามที่จะจำกัดจำนวนคริสตจักรในหลายๆวิธี เช่น การบังคับให้คริสเตียนหลายๆกลุ่มรวมตัวกันเป็นกลุ่มเดียวเพื่อให้การควบคุมทำได้ง่ายขึ้น ดังเช่นในรายงานเสรีภาพทางศาสนาของสหรัฐอเมริการายงานว่า¹¹⁴

“...ปัจจุบันมีชุมชนคริสเตียนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวทั้งหมดประมาณ 250 – 300 กลุ่มที่ยังดำเนินกิจกรรมทางศาสนาอยู่ รวมคริสตชนทั้งสิ้นประมาณ 30,000 – 40,000 คน แนวลาวสร้างชาติให้การยอมรับคริสตชนเพียง 3 กลุ่มเท่านั้น คือ

¹¹³ U.S. Department of State , http://www.uscifr.gov/dos00Pages/irf_laos.php3?scale=800, (อ้างแล้ว)

¹¹⁴ U.S. Department of State , http://www.uscifr.gov/dos00Pages/irf_laos.php3?scale=800, (อ้างแล้ว)

กลุ่มคริสตจักรข่าวประเสริฐ(Lao Evangelical Church) กลุ่ม the umbrella Protestant church และกลุ่ม Seventh-Day Adventist Church โดยรัฐบาลพยายามรวมทุกกลุ่มให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของคริสตข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยเพียงกลุ่มเดียว รัฐบาลอนุญาตให้มีโบสถ์ในเขตเมืองเวียงจันทน์ได้เพียง 4 แห่งเท่านั้น และให้กลุ่มคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทย (Lao Evangelical Church) มีโบสถ์ได้อีกสองแห่งที่สุวรรณเขตและปากเซ โดยทรัพย์สินทั้งหมดที่เป็นของคริสตจักรถูกยึดไปเป็นของรัฐบาลในปี ค.ศ.1975 แต่ก็ได้กลับมาเป็นของคริสตจักรในช่วงต้นทศวรรษ 1990

กลุ่มศาสนาของชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มรายงานว่าพวกเขาไม่สามารถที่จะก่อตั้งกลุ่มและไม่ได้รับอนุญาตให้สร้างสถานที่นมัสการได้ บางครั้งเจ้าหน้าที่พยายามให้กลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่รวมเข้ากับกลุ่มที่มีอยู่แล้วและมีความเป็นมาคล้ายคลึงกัน ทั้งที่ในความเป็นจริงทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันทางความเชื่อ...”

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 ที่รัฐบาลคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศเป็นต้นมา ยังไม่มีคริสตจักรใดที่ได้รับการอนุญาตให้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ ในขณะที่คริสตจักรที่มีอยู่แล้วหลายแห่งก็ถูกรบกวณจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยบางแห่งถูกสั่งปิดไปอย่างถาวร เพื่อไม่ให้คริสตชนมีสถานที่นมัสการ หรือให้นมัสการได้ แต่ต้องไปนมัสการร่วมกับกลุ่มอื่นที่อยู่ใกล้เคียง โดยในรายงานฉบับเดียวกันยังได้ระบุอีกว่า

“...ในแขวงสุวรรณเขต เจ้าหน้าที่ระดับเมือง ภายใต้การสนับสนุนของตำรวจ กองทัพ และผู้แทนพรรค สั่งปิดคริสตจักรในอย่างน้อย 3 เมืองในช่วงปลายปี 1999 โดยคริสตจักรที่ถูกสั่งปิดส่วนใหญ่เป็นคริสตจักรที่เพิ่งสร้างได้ไม่เกิน 10 ปี ส่วนคริสตจักรที่อยู่มานานแล้วยังคงสามารถดำเนินการได้ต่อไป และให้สมาชิกของคริสตจักรที่ถูกสั่งปิดมานมัสการร่วมกับคริสตจักรที่เปิดอยู่ ในบางหมู่บ้านที่โบสถ์ถูกปิดในช่วงปลายปี 1999 เจ้าหน้าที่ได้ตั้งด่านตามถนนในช่วงก่อนเวลานมัสการเพื่อไม่ให้ชาวบ้านออกไปนมัสการที่อื่น...”

ในคำแถลงการณ์ของศาสนาจารย์ พา เฮอร์ ได้ระบุถึงจำนวนคริสตจักรในแขวงต่างๆที่ถูกสั่งปิดหรือยึดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยปราศจากเหตุผลไว้ว่า¹¹⁵

¹¹⁵ Pha Her (Reverend) ,http://www.house.gov/international_relations/hr/irf00her.htm(อ้างแล้ว)

“...ต่อไปนี่คือคริสตจักรที่ถูกสั่งปิดโดยเจ้าหน้าที่รัฐโดยปราศจากเหตุผล ที่แขวงหลวงพระบาง คริสตจักร 12 แห่งถูกปิดและยึด แขวงสุวรรณเขตคริสตจักรถูกปิด 9 แห่ง พงสาลีห้องนมัสการถูกปิด 1 แห่ง หัวพัน คริสตจักร 2 แห่งถูกล็อก ปิดและยึดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ แขวงเวียงจันทน์ คริสตจักร 5 แห่งถูกสั่งปิด ไชยบุรีคริสตจักร 1 แห่งถูกสั่งปิด และที่กำแพงนครเวียงจันทน์สถานที่นมัสการ 5 แห่งถูกสั่งให้แยกกันออกไปหรือคืนให้รัฐ...”

เช่นเดียวกับการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาในด้านอื่นๆ การจำกัดเสรีภาพในศาสนสถานส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับคริสตจักรที่อยู่ห่างไกล โดยมีรายงานจากองค์กรการ The Jubilee Campaign ซึ่งเป็นกลุ่มคริสเตียนที่รณรงค์เพื่อต่อต้านการกดขี่ข่มเหงทางศาสนาระบุว่า¹¹⁶

“...รัฐบาลกลางได้มีคำสั่งต่างๆ ไปยังเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ให้ปิดคริสตจักรทั่วประเทศ โดยเริ่มจากรอบนอกก่อน

เมื่อสามปีที่แล้วมีคริสตจักรในสุวรรณเขต 20 แห่ง แต่ปัจจุบันนี้เหลือเพียง 5 แห่ง เจ้าหน้าที่ได้ปิดโบสถ์ทั่วประเทศไปแล้ว 58 แห่งในช่วง 18 เดือนที่ผ่านมา...”

4.1.6 มุมมองของรัฐบาลต่อคริสต์ศาสนา

ด้วยเหตุผลหลายประการในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการตกเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตก¹¹⁷ หรือการต่อสู้ระหว่างกองทัพสหรัฐอเมริกากับขบวนการคอมมิวนิสต์ลาวก็ตี ส่งผลให้รัฐบาลลาวที่ปกครองประเทศมาตั้งแต่ปี 1975 มีมุมมองในแง่ร้ายต่อคริสต์ศาสนา เช่น มองว่าเป็นเครื่องมือของเจ้าอาณานิคม เป็นซากอารยธรรมของยุคอาณานิคม ได้รับการหนุนหลังจากประเทศตะวันตก หรือมองว่าเป็นศัตรูเป็นต้น เช่นในคำแถลงการณ์ของศาสนาจารย์พา เฮอร์ ระบุว่า “รัฐบาลไม่ต้องการให้มีการนมัสการอย่างเปิดเผย เพราะองค์กรทางศาสนาถูกมองว่าเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล”¹¹⁷ หรือจากรายงานของ The Jubilee Campaign

¹¹⁶ Janet Chismar (Religion Today Editor) , Believers in Laos Forced to Resign from Christianity , http://chat.crosswalk.com/partner/Article_Display_Page/0,,PTID74448%7CCHID200167%7CCIID645606,00.html [14/02/02]

¹¹⁷ Pha Her (Reverend) , http://www.house.gov/international_relations/hr/irf00her.htm (อ้างแล้ว)

กล่าวว่า “รัฐบาลเชื่อว่าคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์เป็นศาสนาของพวกอาณานิคมหนูนหลัง โดยผลประโยชน์ทางการเมืองของประเทศตะวันตกและสหรัฐอเมริกา”¹¹⁸

ในทางปฏิบัติพบว่าหลายครั้งรัฐบาลพยายามถ่ายทอดความคิดเช่นนี้แก่ประชาชนด้วยวิธีการต่างๆ เช่นในรายงานขององค์การ Open Door International ระบุว่า¹¹⁹

“... ในระหว่างที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยปกครองประเทศตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 เป็นต้นมานั้น มีการจัดการสัมมนาทางการเมืองขึ้นเป็นระยะ ๆ และผู้คนในหลายระดับในสังคมต้องเข้าร่วม ประชาชนถูกสอนว่าศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ผลพวงจากการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสที่เหลืออยู่ และศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ก็คือผลพวงจากการล่าอาณานิคมของอเมริกา และในการสัมมนาในช่วงหลังนี้ ผู้สอนได้กล่าวหาคริสตจักรว่าเป็นผู้ที่ทำให้สหภาพโซเวียตล่มสลาย และเตือนให้ประชาชนจับดาตูลูกศรเพื่อไม่ให้สิ่งนี้เกิดขึ้นกับประเทศของพวกเขา...”

นอกจากการมองว่าคริสต์ศาสนาคือเครื่องมือของอาณานิคมแล้ว ในระยะหลังมีหลักฐานระบุว่ารัฐบาลลาวถือว่าคริสต์ศาสนาคือศัตรูของประเทศลาวด้วย โดยในบทความเรื่อง “Enemies of the State” ที่เขียนโดย Michael Fischer ระบุว่า¹²⁰

“...เมื่อปีที่แล้ว (ค.ศ.1999) แนวลาวสร้างชาติประกาศว่าคริสต์ศาสนาเป็น “ศัตรูหมายเลขหนึ่งของรัฐ” (Number one Enemies of the State) จากคำบอกเล่าของคริสตชนลาวระบุว่า เจ้าหน้าที่ที่บอกกับประชาชนในหมู่บ้านว่าผู้ที่นับถือคริสต์ศาสนา คือผู้ที่ถูกซื้อไปโดยอำนาจของต่างชาติ(รัฐบาลสหรัฐอเมริกา) และผู้ที่เป็นคริสเตียนไม่มีทางที่จะเป็นประชาชนลาวที่ดีในระยะยาวได้...”

ในลักษณะเดียวกัน ในคำแถลงการณ์ของศาสนาจารย์พา เซอร์ ก็ได้กล่าวถึงเรื่องมุมมองของรัฐบาลที่ว่า คริสตชนคือศัตรูของรัฐนี้ไว้ด้วย โดยระบุว่า¹²¹

¹¹⁸ Janet Chismar, http://chat.crosswalk.com/partner/Article_Display_Page/0,,PTID74448%7CCHID200167%7CCIID645606,00.html [14/02/02] (เพิงอ้าง)

¹¹⁹ Open door international , Country Info: Laos Religious , <http://www.gospelcom.net/od/laospro2.htm>, 1998 , [11/01/02]

¹²⁰ Michael Fischer, Enemies of the State , <http://www.christianitytoday.com/ct/2000/007/22.26.html> Christianity today , [12/06/00]

“...รัฐบาลลาวกล่าวหาคริสเตียนว่าเป็นศัตรูของรัฐ (*Enemies of the State*) พวกเรากกกดดันในฐานะที่เป็นคริสเตียนซึ่งเป็นเพื่อนและพันธมิตรของอเมริกา ในฐานะคริสเตียนเรากกกล่าวหาว่ารับเงินจากต่างชาติเพื่อทำให้คนลาวเป็นคริสเตียนและเพื่อสนับสนุนองค์กรที่ต่อต้านพรรคฯ ซึ่งมันไม่เป็นความจริง

รัฐบาลกล่าวหาผิดๆว่าคริสเตียนไม่ได้มีหลักการตามกฎหมาย คำว่า “คริสเตียน” ในสายตารัฐบาลหมายถึงการยั่วยุให้เกิดการต่อต้านรัฐบาลเช่นเดียวกับศาสนาอื่น ซึ่งไม่เป็นความจริง...”

4.1.7 การบังคับให้คริสตชนละทิ้งความเชื่อ

ตั้งแต่ปลายปี 1998 ถึงปี 2000 พบว่า รัฐบาลลาวมีวิธีการในการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของประชาชนอีกวิธีหนึ่งคือการบังคับให้คริสตชนลงนามในใบปฏิญาณตนเพื่อละทิ้งความเชื่อ โดยในคำแถลงการณ์ของศาสนาจารย์ ฟา เฮอร์ กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า¹²²

“...เมื่อเร็วๆนี้รัฐบาลลาวได้ออกเอกสารฉบับหนึ่งระบุว่า ผู้ใดก็ตามที่นับถือศาสนาอยู่ให้ละทิ้งความเชื่อ มิฉะนั้นจะต้องถูกจำคุกหรือถูกยึดทรัพย์สิน...”

และยังได้กล่าวถึงเหตุการณ์ต่างๆเกี่ยวกับการบังคับให้ละทิ้งความเชื่อที่เกิดขึ้นกับคริสตชนในประเทศลาวในช่วงปี 2000 ไว้ว่า

“...ต่อไปนี่คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับคริสเตียนในประเทศลาวเมื่อเร็วๆนี้

(ค.ศ.2000)

- 8 มิถุนายน 2000ที่บ้าน *Thakoua Hai* คริสเตียนถูกบังคับให้ละทิ้งความเชื่อ
- 27 มิถุนายน 2000 บังคับคริสเตียนให้ละทิ้งความเชื่ออีกครั้ง ใครไม่ยอมลงนามจะถูกจับกุมทันที
- 10 และ 20 กรกฎาคม 2000 เจ้าหน้าที่เข้าไปในคริสตจักรหลัก 52 และบังคับให้คริสเตียนละทิ้งความเชื่อ และจับกุมผู้นำ 2 คน

¹²¹ Pha Her (Reverend) , http://www.house.gov/international_relations/hr/irf00her.htm
(อ้างแล้ว)

¹²² Pha Her (Reverend) , http://www.house.gov/international_relations/hr/irf00her.htm
(อ้างแล้ว)

- 15 - 20 กรกฎาคม 2000 เจ้าหน้าที่บังคับผู้ศรัทธาที่บ้านสุขศาลา ซึ่งย้ายมาจากค่ายผู้อพยพในประเทศไทยให้ละทิ้งความเชื่อ และยึดโบสถ์เพื่อใช้เป็นสำนักงาน
- 23 - 24 กรกฎาคม 2000 เจ้าหน้าที่บังคับคริสตชนที่บ้าน Phongnya ให้ละทิ้งความเชื่อ
- 23 - 25 กรกฎาคม 2000 เจ้าหน้าที่รัฐระบุว่าจะใช้กองกำลังติดอาวุธเข้ากดดันคริสเตียนที่บ้าน Phu Kho Quo และจะใช้กำลังถ้าจำเป็น พวกเขาถือคโบสถ์ และถ้าคริสเตียนคนใดยอมลงนามละความเชื่อพวกเขาจะรอดพ้นจากคุก เจ้าหน้าที่บังคับให้คริสเตียนลงนาม แล้วรายงานเบี่ยงเบนว่าคริสเตียนเหล่านี้ลงนามด้วยความเต็มใจ และหากใครมีคำถามหรือวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของเจ้าหน้าที่ รัฐบาลจะถือว่าเขาเหล่านั้นต่อต้านรัฐบาล พวกเขาจะต้องถูกจับกุมและบังคับให้ทำตาม..."

ในรายงานด้านเสรีภาพทางศาสนาของสหรัฐอเมริกา ก็ได้กล่าวถึงการข่มขู่และบังคับให้คริสตชนละทิ้งความเชื่อ โดยเฉพาะผู้เชื่อใหม่ โดยระบุว่า¹²³

"...มีหลักฐานอย่างชัดเจนว่าในแขวงหลวงพระบางและสุวรรณเขตเจ้าหน้าที่บังคับคริสตชนกว่า 100 คนให้ลงนามละทิ้งความเชื่อ ข้าราชการบางคนถูกขู่ว่าจะถูกไล่ออกถ้าไม่ลงนาม..."

ในบางครั้งเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นในบางแห่งก็ใช้วิธีการที่รุนแรงในการบังคับให้คริสตชนลงนามเพื่อละทิ้งความเชื่อ ดังเช่นในกรณีที่เกิดขึ้นกับคริสตชนที่หลวงพระบาง โดยในบทความเรื่อง "Communist Crackdown Stymies Growing Church" ระบุว่า¹²⁴

"...ในบางครั้งกองกำลังติดอาวุธ ได้เข้าล้อมหมู่บ้าน และบังคับให้คริสเตียนลงนามละทิ้งความเชื่อ ผู้ที่ขัดขืนก็ต้องหนีออกจากหมู่บ้าน ส่วนผู้ที่ยอมจำนนรัฐบาลก็จะส่งไปสัมมนาและลงชื่อไว้เป็นลายลักษณ์อักษรว่า 'พวกเขาหลงเชื่อในทางที่ผิดจากการโฆษณาล่อลวงให้กลายเป็นคริสเตียน'..."

¹²³ U.S. Department of State , http://www.uscifr.gov/dos00Pages/irf_laos.php3?scale=800, (อ้างแล้ว)

¹²⁴ Michael Fischer, <http://www.christianitytoday.com/ct/9t1/9t1030.html> , (อ้างแล้ว)

คำแปลในส่วนที่สำคัญ 3 จุด

ดังนั้น ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าขอปฏิญาณและสาบานตัวต่ออำนาจปกครองและประชาชนว่า ขอลาออกจากองค์การศาสนาดังกล่าวนี้อย่างถาวร กลับมาเป็นพลเมืองดีที่มีการจัดตั้งและเคลื่อนไหวไม่ขัดกับกฎหมายบ้านเมือง

ถ้าเห็นว่าข้าพเจ้า ยังคิดต่อเคลื่อนไหวศาสนาดังกล่าว ขอให้อำนาจปกครองและประชาชน
ตั้งลงโทษตามระเบียบกฎหมาย

¹²⁵ Far East Broadcasting International , Laotian Renunciation Oath , http://www.febc.org/hmong_laotian_oath.html [20/04/01]

จากบทความ และรายงานต่างๆ ในเอกสารต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปโดยแยกเป็นประเด็นๆ นั้น ได้แสดงให้เห็นถึงสภาพทั่วไปของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศสเปน.ลาวตั้งแต่ ค.ศ.1975 -2000 โดยเนื้อหาส่วนใหญ่จะกล่าวถึงการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้แก่

1. การห้ามเผยแพร่ศาสนา และห้ามร่วมมือกับองค์กรในต่างประเทศ โดยรัฐบาลห้ามตีพิมพ์และแจกจ่ายเอกสารหรือบทความทางศาสนา ซึ่งหากใครละเมิดจะมีความผิดฐานแบ่งแยกความสามัคคีตามมาตรา 60 ของกฎหมายอาญา หรือโทษฐานรวมกลุ่มเพื่อสร้างความปั่นป่วนตามมาตรา 66 ซึ่งทั้งสองมาตรามีโทษสูงสุดจำคุก 5 ปี ส่วนการร่วมมือ และได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรทางศาสนาในต่างประเทศ รัฐบาลก็ห้ามเด็ดขาด แม้ว่าจะเคยประกาศว่าการติดต่ออย่างเป็นทางการสามารถทำได้หากได้รับอนุญาตจากรัฐบาล แต่ที่ผ่านมาก็ยังไม่เคยมีกลุ่มใดได้รับอนุญาต และถ้าหากคริสตชนคนใดละเมิดข้อห้ามนี้ก็จะมีความผิดตามมาตรา 51 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คือ การทรยศต่อชาติ ซึ่งอาจมีโทษรุนแรงถึงขั้นประหารชีวิตเลยทีเดียว
2. การจับกุมคริสตชน โดยเฉพาะผู้นำทางศาสนาซึ่งปรากฏอยู่หลายครั้งโดยเฉพาะในช่วง 3 ปีแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และในระหว่าง ปี ค.ศ.1999-2000 โดยสาเหตุที่คริสตชนถูกจับกุมก็แตกต่างกันออกไป บางคนถูกจับกุมขณะศึกษาพระคัมภีร์ บางคนถูกจับกุมในระหว่างนมัสการในโบสถ์ บางคนถูกจับกุมระหว่างเดินทางออกนอกประเทศ หรือบางคนก็ถูกจับกุมขณะอยู่กับบ้านเลขที่ก็มี โดยส่วนใหญ่จะถูกจับกุมในข้อหาละเมิดกฎหมายอาญามาตรา 60 หรือ 66 ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว
3. การสั่งปิดหรือยึดโบสถ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคริสตจักรที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่เพื่อจำกัดการเจริญเติบโตของคริสต์ศาสนา โดยให้เหตุผลแตกต่างกัน เช่น ทางความต้องการใช้อาคารของคริสตจักรเป็นสำนักงานของหน่วยงานราชการ หรืออ้างว่าไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น เช่นที่หลวงพระบางซึ่งได้รับการรับรองให้เป็นเมืองมรดกโลกเพราะเหตุผลเป็นเมืองแห่งพุทธศาสนา และมีวัดเก่าแก่จำนวนมาก ดังนั้นโบสถ์คริสต์ซึ่งไม่ใช่ศาสนาหลักของเมืองหลวงพระบางและไม่ใช่วัฒนธรรมลาวจึงไม่ควรอยู่ในเขตเมือง หรืออาจให้เหตุผลว่าคริสตจักรเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศเป็นต้น ซึ่งนอกจากการปิดโบสถ์แล้ว การสร้างโบสถ์ใหม่ยังถือเป็นเรื่องผิดกฎหมาย และไม่สามารถทำได้ด้วย
4. การบังคับให้คริสตชนลงนามในใบปฏิญาณตนเพื่อละทิ้งความเชื่อ โดยรัฐบาลถือว่าคริสต์ศาสนาเป็นเครื่องมือของต่างชาติ และผู้ที่เป็นคริสตชนคือผู้ที่ถูกล่อลวงให้เป็นเครื่องมือของต่างชาติ ดังนั้นจึงควรละทิ้งความเชื่อเสีย โดยวิธีการของเจ้าหน้าที่มีทั้งแบบเบาและแบบรุนแรง

โดยอาจอธิบายเหตุผลและชักชวนให้คริสตชนลงนาม หรือบางครั้งก็ใช้วิธีการรุนแรงถึงขั้นบุกฉ้อบ้านเพื่อบังคับให้คริสตชนลงนาม ซึ่งหากใครไม่ลงนามก็จะมีโทษรุนแรงถึงขั้นจำคุก หรืออาจถูกส่งไปเข้าค่ายสัมมนา

4.2 เสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนลาวในด้านต่างๆ¹²⁶

นอกจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารแล้ว ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยยังได้เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม โดยการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้นำคริสตชนชาวลาวย และเจ้าหน้าที่สภาคริสตจักรไทยที่ทำงานเกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับเสรีภาพทางศาสนาที่เกิดขึ้นจริงในประเทศลาว และความคิดเห็นของผู้นำคริสตชนลาว

ในการนำเสนอในตอนนี ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นประเด็นๆ ตามปฎิญญาสากลว่าด้วยการกำจัดกรรมไม่ผ่อนปรนและการแบ่งแยกทุกรูปแบบบนพื้นฐานทางศาสนาหรือความเชื่อ ซึ่งในมาตรา 6 ของปฎิญญาฉบับนี้ได้กำหนดลักษณะพื้นฐานของการมีเสรีภาพทางศาสนาไว้ 9 ประการ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาตราฐานดังกล่าวทั้ง 9 เป็นหัวข้อในการศึกษาเสรีภาพทางศาสนาในประเทศลาวในแต่ละด้าน คือ

4.2.1 เสรีภาพในการนมัสการหรือการชุมนุมซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนาหรือความเชื่อ และการก่อตั้งหรือทำนุบำรุงอาคารสถานที่สำหรับเป้าหมายเหล่านี้

โดยปกติแล้วคริสตจักรในประเทศลาวจะมีการนมัสการวันอาทิตย์ เหมือนอย่างประเทศไทยและประเทศอื่นๆทั่วไป และนอกจากวันอาทิตย์แล้วคริสตจักรต่างๆทั่วประเทศลาวจะมีการนมัสการในวันอื่นๆด้วย เช่น ที่เวียงจันทน์จะมีการนมัสการในวันพฤหัสบดี เวลาทุ่มครึ่ง และในวันเสาร์จะเป็นการอธิษฐานเพื่อพี่น้องคริสเตียนที่มีปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาจากการจำกัดเสรีภาพทางศาสนา การนมัสการในวันอื่นๆนอกเหนือจากวันอาทิตย์ ส่วนมากเป็นการสอนบทเรียนในพระคัมภีร์ หลักข้อเชื่อต่างๆ และเพื่อพบปะสังสรรค์ เนื่องการนมัสการเพียงอาทิตย์ละครั้งนั้นน้อยเกินไป ส่วนนอกเวียงจันทน์บางเขตก็ใช้วันพุธ บางเขตก็เลือกเอาวันพฤหัสบดี แล้วแต่ แต่เกือบทุกคริสตจักรก็จะมีอาทิตย์ละ 2 วันเป็นอย่างน้อย

¹²⁶ ข้อมูลทั้งหมดรวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้นำคริสตชนลาว และการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับคริสตชนในประเทศลาว ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนไม่ประสงค์ให้ระบุรายละเอียดผู้ให้ข้อมูล

นอกจากการนมัสการที่โบสถ์แล้ว ยังมีการนมัสการแบบกลุ่มย่อยด้วย คือเป็นการนมัสการตามบ้าน และเพื่อเป็นการพบปะสังสรรค์ระหว่างพี่น้องร่วมความเชื่อ ซึ่งบางแห่งก็จะเป็นวันพุธหรือบางแห่งก็วันอังคารแล้วแต่สะดวก บางแห่งก็วันศุกร์

ในระหว่างปี ค.ศ.1975 - 2000 การนมัสการพระเจ้าในวันอาทิตย์และวันสำคัญทางศาสนาอื่นๆของคริสตชนในประเทศลาว ยังไม่สามารถทำได้อย่างสม่ำเสมอนัก โดยจะมีเพียงคริสตจักรในเขตกำแพงนครเวียงจันทน์เพียงสอง - สามแห่งเท่านั้นที่สามารถนมัสการได้อย่างเต็มที่ที่สุด ส่วนคริสตจักรรอบนอกหลายแห่งยังไม่สามารถนมัสการได้อย่างเสรีเท่าที่ควร บางแห่งก็ห้ามนมัสการไปเลยและตั้งปิดโบสถ์ด้วย บางแห่งก็สามารถนมัสการได้เป็นบางระยะ ซึ่งสภาพการจำกัดเสรีภาพในการนมัสการแตกต่างกันไปในแต่ละแขวง และแต่ละพื้นที่ ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละท้องถิ่น และสภาพการณ์ของแต่ละแขวงด้วย เช่น บางแห่งมีการก่อการร้าย หรือมีขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านรัฐบาลก็ไม่สามารถนมัสการได้ แต่หากต้องการนมัสการจริงๆ เช่น ในวันสำคัญทางศาสนาหรือเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่สามารถทำได้ โดยต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งในความเป็นจริงพบว่าการที่จะได้รับอนุญาตนั้นเป็นไปได้ยากมาก

นอกเหนือจากการนมัสการที่โบสถ์แล้ว โดยทั่วไปคริสตชนในประเทศลาวยังสามารถนัดพบปะกันเพื่อนมัสการพระเจ้า หรือศึกษาหลักข้อเชื่อร่วมกันที่อื่นได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่และสภาพการณ์ของแต่ละท้องถิ่นดังที่กล่าวไปแล้วด้วย ซึ่งโดยปกติแขวงที่จะมีเสรีภาพในการนมัสการมากที่สุดคือในเขตกำแพงนครเวียงจันทน์เท่านั้น ส่วนแขวงที่ถูกจำกัดเสรีภาพในการนมัสการมากๆ ได้แก่แขวงต่างๆทางตอนเหนือตั้งแต่หลวงพระบางขึ้นไป โดยเฉพาะบริเวณติดกับชายแดนเวียดนาม รวมทั้งทางตอนใต้ติดกับชายแดนเวียดนาม ซึ่งบางแห่งมีการบังคับให้คริสเตียนเลิกนับถือศาสนาและบางแห่งก็รุนแรงถึงขั้นมีการจับกุมคริสตชนด้วย

ในระหว่างปี ค.ศ.1975 - 2000 รัฐบาลลาวไม่เคยออกกระเบียบหรือกฎหมายเพื่อแทรกแซงหรือควบคุมการนมัสการพระเจ้าโดยตรง แต่เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นอันเป็นการจำกัดเสรีภาพในการนมัสการพระเจ้าของคริสตชนนั้น ส่วนใหญ่รัฐบาลไม่ได้กำหนดเป็นกฎหมายหรือมีการบังคับอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ของแต่ละท้องถิ่นที่มีอิสระอย่างเต็มที่ในการบริหารงานของแต่ละท้องถิ่น เพราะรัฐบาลกลางให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่แต่ละแขวงมาก ในบางครั้งบางท้องถิ่นสามารถตัดสินใจและสั่งจำคุกได้เลย หรือบางแห่งก็มีการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาโดยที่ไม่ให้รัฐบาลกลางรู้ เนื่องจากเป็นท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลมากๆ และการติดต่อสื่อสารสามารถทำได้ลำบาก เช่นในบางครั้งกว่าพี่น้องคริสตชนจะเดินทางมาแจ้งข่าวการจับกุมผู้นำคริสตชนใน

ท้องถิ่นห่างไกลก็ใช้เวลานานแล้ว กว่าศูนย์รวมคริสตจักรข่าวประเสริฐจะประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลาง และกว่าเจ้าหน้าที่ส่วนกลางจะส่งการณ์ไปยังท้องถิ่นระดับแขวงก็กินเวลานานจนบางครั้งผู้ที่ถูกจับกุมได้รับการปล่อยตัวไปแล้วก็มี นอกจากนี้การส่งการระหว่างหน่วยงานราชการ หลายอย่างก็เป็นความลับ หรือบางครั้งก็มีการส่งการแบบปากเปล่าไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

หลายครั้งที่มีการจับกุมคริสตชนในระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่มักจะให้เหตุผลว่าคริสต์ศาสนาเป็นศาสนาของต่างชาติซึ่งขัดกับนโยบายของพรรคและของรัฐบาล และหากมีการพิพาทกันในชั้นศาลก็จะตัดสินว่าคริสตชนทำผิดฐานสร้างความแตกแยกในสังคม หรือเคลื่อนไหวต่อต้านโค่นล้มรัฐบาล ซึ่งในความเป็นจริง ในประเทศลาวมีทนายความ แต่ก็ไม่สามารถทำอะไรได้ วิธีการเดียวที่จะทำให้สถานการณ์ดีขึ้นคือการนิ่งเฉย เพราะถ้ายังเคลื่อนไหวหรือตอบโต้เหตุการณ์ก็จะยิ่งเลวร้ายลง

ในเขตกำแพงนครเวียงจันทน์ การประกอบศาสนพิธีอื่นๆ นอกเหนือจากการนมัสการปกติ เช่น งานแต่งงาน งานศพ ฯลฯ สามารถทำได้ โดยส่วนใหญ่เจ้าภาพที่ต้องการจะจัดงานจะเป็นผู้เข้ามาติดต่อกับคริสตจักร เพื่อขอให้คริสตจักรจัดให้ โดยส่วนมากจะจัดที่โบสถ์ หรือถ้าที่บ้านสะดวกก็จะจัดที่บ้าน และหากเป็นการจัดงานตามบ้านก็ถือเป็นโอกาสดีของคริสตจักรในการประกาศศาสนา เนื่องจากส่วนใหญ่เจ้าภาพจะเชิญแขกที่ไม่ใช่คริสเตียนมาร่วมงานซึ่งในเขตเวียงจันทน์สามารถทำได้ และก็เป็นโอกาสดีที่จะมีการเทศนาแบบประกาศข่าวประเสริฐ ซึ่งเป็นเทศนาเฉพาะเพื่อการประกาศศาสนาเท่านั้น ในช่วงที่ผ่านมา ด้วยวิธีการเช่นนี้ ปรากฏว่าในแต่ละครั้งที่มีการเทศนามีผู้ตัดสินใจรับเชื่อเป็นจำนวนมาก

นอกจากเขตกำแพงนครเวียงจันทน์แล้ว ในแขวงอื่นๆ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของคริสเตียนก็มีเสรีภาพแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น บางแห่งแม้แต่งงานแต่งงานหรืองานศพก็ยังไม่สามารถนมัสการได้ วิธีการจัดงานถ้าเป็นงานศพก็จะอธิษฐานกันเงียบๆ แล้วเอาศพไปเผา

ปัจจุบันในประเทศลาวมีคริสตจักรทั้งสิ้นประมาณเกือบ 200 แห่ง แต่ส่วนใหญ่ไม่มีลักษณะเป็นคริสตจักรที่มีอาคารเป็นโบสถ์หลังใหญ่ โดยจะเป็นเพียงโบสถ์ไม้เล็กๆ บางแห่งก็เป็นศาลาเฉยๆ หรือบางแห่งก็ไม่มีโบสถ์อาศัยนมัสการที่บ้าน แต่ก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นคริสตจักร เพราะเป็นชุมชนคริสเตียน คริสตจักรในลักษณะที่เป็นโบสถ์ มีอาคารจริงๆ ในประเทศลาว มีเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น ส่วนใหญ่อยู่ในเขตกำแพงนครเวียงจันทน์ และแขวงสุวรรณเขต โดยในกำแพงนครเวียงจันทน์มีทั้งสิ้นประมาณ 20 คริสตจักร แต่มี 3 คริสตจักรเท่านั้นที่เป็นคริสตจักรใหญ่ ได้แก่ คริสตจักรนาคำซึ่งเป็นสำนักงานของศูนย์รวมคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยด้วย คริสตจักรนาไทร และคริสตจักรอนุ ส่วนที่เหลือเป็นเพียงชุมชนคริสเตียนเท่านั้น

คริสตจักรขนาดใหญ่ในประเทศลาวในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นที่เวียงจันทน์หรือสุวรรณเขต ก็ดี ล้วนก่อตั้งมาก่อนปี ค.ศ.1975 ทั้งสิ้น โดยหลังปี ค.ศ.1975 พบว่ายังไม่มีใบอนุญาตให้ก่อตั้ง คริสตจักรอย่างเป็นทางการเลย แม้ว่าในบางแห่งจะสามารถก่อตั้งคริสตจักรใหม่ได้บ้าง แต่ก็ เป็นเพียงการลักลอบก่อตั้งกันอย่างไม่ถูกกฎหมาย โดยเริ่มต้นจากชุมชนคริสเตียนเล็กๆ มีโบสถ์หรือ ศาลาเล็กๆ ภายหลังเมื่อมีคนมากขึ้นก็เริ่มก่อสร้างเป็นอาคารไม้ และเมื่ออาคารไม้เก่าก็สร้างเป็น โบสถ์ถาวรเลยก็มี โดยทำแบบค่อยเป็นค่อยไปไม่ให้เจ้าหน้าที่ไหนตัวทัน แต่ก็ทำได้เฉพาะในเขตที่ เจ้าหน้าที่ไม่เคร่งครัดมากเท่านั้น ในขณะที่บางแห่งทางการเข้ามาแทรกแซงมาก โบสถ์ใหญ่ๆหลาย แห่งก็ถูกรบกว่น เช่น การส่งคนเข้ามาสอดแนม บางแห่งก็ถูกปิด หรือบางแห่งถูกยึดไปเลยก็มี ซึ่ง การยึดโบสถ์ เจ้าหน้าที่สามารถทำได้ โดยเฉพาะในท้องที่ห่างไกลที่การสื่อสารลำบาก ไม่มีการ เสนอข่าว ไม่มีนักข่าว และหากมีการตอบโต้เหตุการณ์ก็จะยิ่งเลวร้ายลงอีก จนกระทั่งมีบางคนถูก ตัดสินข้อหาทรยศชาติ ซึ่งต้องถูกจำคุกตั้งแต่ 12 – 15 ปีเลยก็มี

สำหรับคริสตจักรใหญ่ๆในเขตเวียงจันทน์ สิทธิในการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าจะ เป็นที่ดินหรือตัวอาคารโบสถ์ จะเป็นของศูนย์รวมคริสตจักรชาวประเสริฐแห่งประเทศลาว โดยมี การออกโฉนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน การทำกิจกรรมต่างๆทางศาสนาภายในขอบเขต ของคริสตจักรสามารถทำได้เต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการนมัสการ สอนพระคัมภีร์ หรือสอนหลัก ข้อเชื่อ แต่ถ้าหากเป็นนอกบริเวณโบสถ์การจะทำกิจกรรมต่างๆทางศาสนาต้องขออนุญาตจาก เจ้าหน้าที่ก่อน ซึ่งนับตั้งแต่ปี 1991 เป็นต้นมารัฐบาลได้ออกรัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองเสรีภาพของ ประชาชนที่จะเลือกนับถือหรือไม่นับถือศาสนาใดก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติมีบางแห่งก็ยังเหมือน เดิมคือไม่มีเสรีภาพทางศาสนาเท่าที่ควร

การทำศาสนกิจภายในคริสตจักร สามารถทำได้ถ้าทำกันเองภายในคริสตจักร แต่หากต้อง เชิญบุคคลภายนอกเข้าไปร่วมทำกิจกรรมต้องขออนุญาต เช่น หากคริสตจักรท้องถิ่นต้องการเชิญ ศาสนาจารย์จากศูนย์รวมคริสตจักรชาวประเสริฐไปประกอบพิธี ก็จะต้องขออนุญาตจากเจ้าเมือง แล้วทางคริสตจักรศูนย์รวมก็ต้องขออนุญาตจากศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ ถ้าทั้งสองอนุญาตแล้ว ถึงจะไปได้

ในปัจจุบัน คริสตจักรชาวประเสริฐต้องรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละปี ว่าทำอะไร ไปบ้าง โดยรายงานไปยังกรมศาสนาซึ่งสังกัดศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ ซึ่งเป็นระเบียบที่ทุก ศาสนาต้องทำเป็นประจำอยู่แล้ว

4.2.2 เสรีภาพในการก่อตั้งหรือทำนุบำรุงสถาบันทางการกุศลหรือการบรรเทาทุกข์

คริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทย เริ่มดำเนินงานอย่างจริงจังเมื่อประมาณ ปี ค.ศ.1990 ซึ่งในช่วงก่อนนั้นคริสตจักรยังไม่สามารถทำอะไร ได้เต็มที่เพราะยังไม่มี การจัดตั้ง ศูนย์รวมคริสตจักรข่าวประเสริฐอย่างเป็นทางการ คริสตจักรต่างๆอยู่กันอย่างแตกแยก ยังไม่มี องค์การที่ชัดเจน ดังนั้นในปัจจุบันจึงยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์การการกุศลที่สังกัดคริสตจักรข่าว ประเสริฐอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะคริสตจักรเพิ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นของการดำเนินงาน และไม่มี งบประมาณเพียงพอ และถึงแม้จะมีงบประมาณ การจะขออนุญาตจัดตั้งองค์การการกุศลที่ขึ้นตรง ต่อคริสตจักรข่าวประเสริฐ ในประเทศไทยก็เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ด้วย ที่ผ่านมามีองค์กร เอกชนที่เป็นของคริสเตียนจากต่างประเทศหลายหน่วยงานพยายามจัดตั้งองค์กรขึ้น แต่ก็ถูกขัดขวาง หรือบางหน่วยงานก็ทำได้แต่ก็ไม่เป็นรูปธรรมและไม่เป็นที่ยอมรับของรัฐบาล กลายเป็นหน่วยงาน ได้ดิน และในที่สุดก็ไม่สามารถเจริญเติบโตได้

ในปัจจุบัน การช่วยเหลือสังคมของคริสตจักร แม้จะไม่สามารถจัดตั้งเป็นหน่วยงานพัฒนา โดยตรงเช่น โรงเรียน หรือโรงพยาบาลได้ แต่คริสตจักรก็สามารถเรียไ้เงินจากสมาชิกของคริสต จักรเพื่อช่วยเหลือสังคมได้ โดยต้องให้ท้องถิ่นที่ต้องการความช่วยเหลือทำหนังสือเสนอขอความ ช่วยเหลือซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่ท้องถิ่นนั้นสังกัด เช่น เจ้าเมือง เจ้าแขวง หรือแนวลาสร้างชาติก่อน แล้วจึงจะส่งมายังคริสตจักรข่าวประเสริฐได้ ในขณะเดียวกัน คริสตจักรข่าวประเสริฐก็ต้องขออนุญาตจากแนวลาสร้างชาติก่อนที่จะให้ความช่วยเหลือด้วย โดยการช่วยเหลือต่างๆที่ให้ไปไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงินหรือสิ่งของ ต้องเป็นการช่วยเหลือ แบบให้เปล่า ไม่มีเงื่อนไขหรือข้อผูกพันใดๆทั้งสิ้น

การรวมตัวกันของคริสตจักรในประเทศไทย จะมีการรวมตัวภายในศูนย์รวมคริสตจักร ข่าวประเสริฐเท่านั้น ไม่สามารถก่อตั้งคณะหรือสมาคมใหม่ได้อีก โดยจะมีการประชุมกันระหว่าง ผู้นำคริสตจักรต่างๆอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีวาระที่แน่นอน คือจะประชุมเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น เช่น เมื่อรัฐบาลมีนโยบายหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับคริสตจักรก็จะต้องมีการประชุมเพื่อเผยแพร่คำสั่ง ดังกล่าว การประชุมใหญ่ระดับประเทศที่มีผู้แทนจากคริสตจักรทุกแขวงมารวมกัน ต้องได้รับ อนุญาตจากรัฐบาลก่อน และต้องมีผู้แทนแนวลาสร้างชาติเข้าร่วมด้วย ซึ่งที่ผ่านมาเพิ่งมีการ ประชุมในระดับประเทศอย่างเป็นทางการเพียงครั้งเดียว คือในปี ค.ศ.1989 ในการประชุมครั้งแรก เพื่อก่อตั้งคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยเท่านั้น นอกเหนือจากนี้แล้วก็เป็นการประชุมย่อย เป็นการพบปะระหว่างผู้นำระดับแขวงกับผู้นำศูนย์รวมคริสตจักรข่าวประเสริฐเท่านั้น นอกจาก การประชุมทั่วไป ในบางครั้งหากคริสตจักรต้องจัดกิจกรรมที่มีประชาชนเข้าร่วมจำนวนมาก เช่น

งานคริสตมาส ก็จะต้องเชิญผู้แทนของแนวลาสร้างชาติเข้าร่วมด้วย และหลังจากทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้วต้องรับฟังโอวาทจากผู้แทนแนวลาสร้างชาติด้วย

4.2.3 เสรีภาพในการผลิต ครอบครอง และใช้อุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็นซึ่งเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมหรือธรรมเนียมของศาสนาหรือความเชื่อ

อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ ในคริสตจักรในประเทศลาวไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้สำนักงาน หรือเครื่องใช้เพื่อประกอบพิธีทางศาสนา เช่น หนังสือเพลงหรือพระคัมภีร์ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ได้มาจากการถวาย หรือการบริจาค ซึ่งถ้าเป็นเครื่องใช้สำนักงานส่วนใหญ่พี่น้องคริสตชนชาวลาวยะถวายกันเอง แต่ถ้าเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือเพลงหรือพระคัมภีร์ ก็จะมีคริสเตียนจากต่างประเทศถวายให้

โดยทั่วไป คริสตจักรในประเทศลาวยังไม่มีสิทธิในการพิมพ์สิ่งพิมพ์ทางศาสนาไม่ว่าจะเป็นหนังสือเพลง พระคัมภีร์ รวมทั้งนิตยสาร หรือวารสารต่างๆ ของคริสเตียน การจะจัดพิมพ์ได้ต้องขออนุญาต และโอกาสที่จะได้รับอนุญาตนั้นก็ยากมาก ดังนั้นในปัจจุบันคริสตจักรในประเทศลาวจึงจำเป็นต้องใช้ของเก่าไปเรื่อยๆ แต่ก็หลายครั้งที่คริสตชนทั้งชาวลาและชาวต่างชาติ เมื่อมีโอกาสได้เดินทางเข้ามาในประเทศลาวก็จะนำเอาหนังสือเพลงหรือพระคัมภีร์ภาษาลาวมาฝาก โดยหนังสือส่วนใหญ่พิมพ์ในต่างประเทศ ซึ่งมีชุมชนชาวลาที่เป็นคริสเตียนอาศัยอยู่ สำหรับหนังสือเพลงหรือพระคัมภีร์ที่พิมพ์ในประเทศลาวเอง นับตั้งแต่ปี 1975 มายังไม่เคยมี เพราะรัฐบาลไม่เคยอนุญาตให้พิมพ์ ซึ่งเหตุผลที่ไม่อนุญาตยังไม่ชัดเจน เพราะไม่ได้ออกเป็นระเบียบหรือกฎหมายห้าม เพียงแต่เป็นที่ทราบกันโดยวิธีการบอกกล่าว ซึ่งรัฐบาลมักพูดอยู่เสมอว่าไม่ต้องการให้คริสตจักรขยาย หรือเติบโต ต้องการให้เป็นอยู่เช่นเดิม ในขณะที่การกระทำหลายๆ อย่างของรัฐบาลก็เป็นการจำกัดขนาดของคริสตจักรให้เล็กลงเรื่อยๆ

สิทธิในการครอบครองวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ของคริสตจักร เป็นของคริสตจักรเอง โดยสามารถใช้ได้อย่างเต็มที่ภายในขอบเขตของคริสตจักร และภายในขอบเขตที่เจ้าหน้าที่ทางการในแต่ละท้องถิ่นอนุญาต แต่ก็ยังมีบางครั้งที่ทางการต้องการใช้ทรัพย์สินของคริสตจักรก็ใช้วิธีการยึดเอาเลยก็มี

4.2.4 เสรีภาพในการเขียน แลกจ่าย และเผยแพร่สิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ในอดีตก่อนปี ค.ศ.1975 ในประเทศลาวเคยมีวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ของคริสเตียนจำหน่าย หรือแลกจ่าย เพราะรัฐบาลในสมัยนั้นอนุญาต แต่ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 เป็นต้นมา ยังไม่เคยมีสิ่งพิมพ์

ของคริสเตียนไม่ว่าจะเป็นวารสาร นิตยสาร หรือหนังสือพิมพ์ วางจำหน่ายหรือแจกจ่ายให้แก่ประชาชนทั่วไปเลย หากจะมีบ้างก็เป็นการนำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยผู้ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยลาวก็จะนำติดไม้ติดมือมาฝากพี่น้องคริสตชนในบางครั้ง

แต่ถ้าหากเป็นสิ่งพิมพ์ที่ทำขึ้นเองภายในคริสตจักร และแจกจ่ายกันเองภายในคริสตจักร เช่นคำเทศนาในแต่ละอาทิตย์ หรือสูจิบัตรในการนมัสการแต่ละครั้งสามารถทำได้ แต่คริสตจักรในประเทศไทยลาวก็ยังไม่มียุทูปมากพอที่จะทำอย่างนั้น

ในอดีตเคยมีหนังสือที่เขียนโดยคริสเตียนและมีเนื้อหาเกี่ยวกับพระคัมภีร์วางจำหน่าย 1 เล่ม โดยผู้เขียนได้ขออนุญาตจากทางการ และได้รับอนุญาต แต่ก็มีขายน้อยมาก และเชื่อว่าอาจขายไม่ได้ หรือขายได้เพียงเล็กน้อย เพราะชาวลาวยังไม่รู้หนังสือมีน้อย และส่วนใหญ่ไม่นิยมอ่านหนังสือ ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศถ้าเป็นของคริสเตียน ไม่มีเลย

การตีพิมพ์หรือแจกจ่ายเอกสารหรือใบปลิวเพื่อเผยแพร่ศาสนา ในประเทศไทยลาวไม่สามารถทำได้อย่างเด็ดขาด เพราะถือเป็นการสร้างความแตกแยกในสังคม เคยมีคริสตชนทั้งชาวลาและชาวต่างชาติพยายามแจกจ่ายใบปลิวเพื่อเผยแพร่ศาสนาในประเทศไทยลาว แต่ถูกจับกุม ซึ่งถ้าหากเป็นคนลาวจะมีความผิดข้อหาแบ่งแยกความสามัคคี หรือร่วมมือกันเพื่อสร้างความปั่นป่วน มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1-5 ปี และอาจร้ายแรงถึงขั้นทรยศต่อชาติ มีโทษถึงขั้นประหารชีวิตได้ ส่วนชาวต่างชาติจะถูกส่งตัวกลับประเทศและห้ามเดินทางเข้ามายังประเทศไทยลาวอีก

4.2.5 เสรีภาพในการสอนศาสนาหรือความเชื่อในสถานที่ที่เหมาะสมกับเป้าหมายเหล่านี้

การสอนศาสนาหรือความเชื่อของคริสเตียนในประเทศไทยลาว หากเป็นการสอนภายในขอบเขตของคริสตจักรสามารถทำได้เต็มที่ โดยจะสอนแนวใดก็ได้ และไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับนโยบายพรรค หรือสอดคล้องเรื่องการเมือง สอนเฉพาะหลักข้อเชื่อของคริสเตียนได้เลย ซึ่งในปัจจุบันก็มีการเรียนการสอนกันอยู่ที่เวียงจันทน์ ในบริเวณคริสตจักรนาคำอันเป็นที่ตั้งของคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยลาวด้วย

ส่วนการประกาศหรือการสอนเกี่ยวกับหลักข้อเชื่อของคริสเตียนภายนอกขอบเขตของคริสตจักร ก็สามารถทำได้ โดยมีวิธีการ 2 วิธี คือ ถ้าเป็นงานเล็กๆในระดับหมู่บ้านและมีคนเข้าร่วมไม่มาก ก็ต้องขออนุญาตจากผู้นำระดับท้องถิ่น ถ้าได้รับอนุญาตก็สามารถทำได้ แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตที่เขากำหนดไว้ และต้องไม่ทำอะไรเสียหาย แต่หากเป็นงานใหญ่ๆจะต้องขออนุญาตจากศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ หรือต้องขออนุญาตจากกำแพงนครเวียงจันทน์ ในกรณีที่เกิดขึ้นในเขตกำแพงนคร ซึ่งถ้าเป็นรอบนอกก็ต้องขออนุญาตในลักษณะเดียวกัน ซึ่งโอกาสที่จะได้รับอนุญาต

แตกต่างกันไปในแต่ละท้องที่ แล้วแต่ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ และสภาพการณ์ในแต่ละท้องถิ่นด้วย

4.2.6 เสรีภาพในการขอและการรับบริจาคเงินหรือสิ่งอื่น ๆ ซึ่งบุคคลหรือสถาบันต่าง ๆ ให้ความร่วมมือ

ในประเทศลาว หากสมาชิกของคริสตจักรมีความต้องการถวายทรัพย์สินหรือมอบทรัพย์สินให้แก่คริสตจักรสามารถทำได้ และคริสตจักรก็สามารถรับได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาตจากใคร ซึ่งโดยปกติจะมีการถวายทรัพย์สินทุกวันอาทิตย์หลังการนมัสการ โดยการถวายทรัพย์สินจะแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกเพื่อพันธกิจหรือการทำกิจกรรมต่างๆของคริสตจักร และส่วนที่สองเพื่อช่วยเหลือคริสตจักรรอบนอกที่ยังไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้

การรับเงินช่วยเหลือจากบุคคลหรือองค์กรจากต่างชาติ ตามกฎหมายของประเทศลาวไม่สามารถทำได้ ซึ่งแม้กฎหมายจะมีได้ระบุโดยตรงว่าห้ามหน่วยงานคริสเตียนติดต่อกับต่างชาติ แต่จากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ผ่านมาทำให้เป็นที่เข้าใจกันว่า การติดต่อกับองค์กรต่างชาติเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาซึ่งอาจเป็นข้อหาสร้างความแตกแยก บั่นป่วนหรือทรยศต่อชาติก็ได้ ซึ่งหากมีความจำเป็นต้องติดต่อกับองค์กรต่างชาติจริงๆต้องขออนุญาตจากทางการ และต้องปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและต้องรายงานรายละเอียดและผลการดำเนินงานทุกอย่าง

ที่ผ่านมา มีหลายครั้งที่มิชชันนารีต่างชาติเข้ามาเยี่ยมเยียนคริสตจักรในประเทศลาว และคริสตจักรได้แจ้งความต้องการให้ทราบ ก็สามารถถวายได้ไม่ว่าจะเป็นการให้กับเจ้าหน้าที่ของคริสตจักรโดยตรง หรือใส่ในถุงถวายในระหว่างการนมัสการ แต่การบริจาคต้องไม่มีเงื่อนไขใดๆทั้งสิ้น โดยอาจแจ้งวัตถุประสงค์ของการบริจาคได้ว่าต้องการให้คริสตจักรนำไปใช้ในส่วนใด แต่ก็ไม่ได้เป็นข้อผูกมัดกับคริสตจักร

นอกเหนือจากการรับความช่วยเหลือในรูปเงินหรือทรัพย์สินแล้ว ที่ผ่านมาคริสตจักรในประเทศลาวเคยได้รับความช่วยเหลือจากต่างชาติในรูปแบบอื่นๆด้วย เช่น การส่งบุคลากรเดินทางออกไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ การเดินทางไปเข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่างๆ และการเข้าร่วมประชุมสัมมนาในต่างประเทศ เป็นต้น โดยความช่วยเหลือในลักษณะนี้ส่วนใหญ่มาจากประเทศไทย ซึ่งการรับความช่วยเหลือในลักษณะนี้ก็ต้องขออนุญาตเช่นกัน

4.2.7 เสรีภาพในการการฝึก แต่งตั้ง เลือกตั้ง หรือสืบทอดตำแหน่งของผู้นำที่เหมาะสมตามข้อกำหนดและมาตรฐานต่าง ๆ ของศาสนาหรือความเชื่อนั้น ๆ

ปัจจุบันในประเทศลาวมีการเรียนการสอนพระคัมภีร์เช่นกัน โดยจะทำการสอนกันที่คริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศลาว ซึ่งยังไม่ถือว่าเป็นโรงเรียนสอนพระคริสตธรรมอย่างเป็นทางการ แต่ก็มีมีการเรียนการสอนกันอยู่ โดยทางคริสตจักรสอนกันเอง และเรียกชื่อว่าโรงเรียนพระคริสตธรรมลาว ซึ่งในความเป็นจริงยังไม่ได้รับการยอมรับจากทางการให้ขึ้นทะเบียนเป็นโรงเรียนหรือสถานศึกษา แต่ก็มีคริสตชนในระดับท้องถิ่นส่งผู้แทนเข้ามาฝึกอบรมที่นี่ แล้วกลับไปเป็นผู้นำของคริสตจักรในระดับท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก

การสถาปนา หรือแต่งตั้งศิษยาภิบาลหรือผู้นำคริสตจักรในประเทศลาว จะเลือกจากบุคคลที่ผ่านการอบรมจากโรงเรียนพระคริสตธรรมลาว ซึ่งหากเรียนจบ สอบผ่าน และมีความต้องการถวายตัว ก็จะมีการลงชื่อและทำการปฏิญาณตัวรับใช้พระเจ้า ก็มีสิทธิเป็นผู้นำคริสตจักรได้ ซึ่งโดยส่วนมาก คริสตจักรในระดับท้องถิ่นแต่ละแห่งจะเป็นคนเลือกตัวแทนของคริสตจักรเองเข้ามาฝึกอบรมที่โรงเรียนพระคริสตธรรมลาว และกลับไปรับใช้ในท้องถิ่นนั้น เพราะในความเป็นจริงในประเทศลาว คนในท้องถิ่นที่แตกต่างกัน การจะไปทำงานในท้องถิ่นอื่นเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เนื่องจากมีความแตกต่างกันทางด้านภาษา และวัฒนธรรมค่อนข้างสูง รวมทั้งการโยกย้ายคนในประเทศลาวเป็นเรื่องยุ่งยาก คือรัฐบาลต้องการให้คนอยู่ที่ไหนก็อยู่ที่นั่น

ในปัจจุบัน แนวคิด หรือแนวทางการสอนหรือการเทศนาจะมีแบบอย่างแบบที่คริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศลาวเป็นผู้กำหนด ผู้นำคริสตชนที่ผ่านการฝึกอบรมและได้รับอนุญาตจากคริสตจักรข่าวประเสริฐ จะต้องทำการสอนตามแนวทางที่คริสตจักรกำหนด การสอนแบบตามใจตนเองหรือสอนแนวคิดที่ตกขอบเกินไป ไม่สามารถทำได้ ซึ่งมีหลายครั้งที่ผู้นำคริสตชนในประเทศลาวที่ได้รับอนุญาตจากคริสตจักรข่าวประเสริฐแต่กลับไปรับเอาแนวคิดและวิธีการของกลุ่มอื่นเข้ามาสอน ก็จะต้องถูกลงโทษโดยการตัดชื่อออกจากการเป็นผู้นำศาสนา คือไม่ให้สอนหลักข้อเชื่อ หรือเทศนา แต่ยังสามารถเป็นสมาชิกของคริสตจักร และเข้าร่วมนมัสการได้

4.2.8 เสรีภาพในการรักษาวินัยและการเฉลิมฉลองวันหยุดและพิธีต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนของศาสนาหรือความเชื่อของบุคคลนั้น ๆ

หน่วยงานที่เป็นของคริสเตียนที่เป็นองค์กรที่เป็นที่ยอมรับของรัฐบาลซึ่งในปัจจุบันมีเพียงคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศลาวเท่านั้น สามารถกำหนดวันหยุดในวันสำคัญทางศาสนาได้เอง แต่เท่าที่ผ่านมาคริสตจักรถือว่าไม่เป็นเรื่องสำคัญเพราะในวันหยุดทางศาสนา

เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของคริสตจักรต้องทำงานทุกวันอยู่แล้ว และเท่าที่ผ่านมาสภานายาภิบาลในประเทศไทยแทบจะไม่มีวันหยุดอย่างเป็นทางการเลยก็ได้

นอกจากคริสตจักรแล้วหน่วยงานเอกชนต่างๆที่มีเจ้าของเป็นคริสเตียนเช่นบริษัทห้างร้านต่างๆก็สามารถกำหนดวันหยุดได้เอง โดยทางการไม่เข้ามายุ่งเกี่ยว

ส่วนคริสเตียนที่เป็นลูกจ้างขององค์กรอื่นๆที่ไม่ใช่ของคริสเตียน บางแห่งก็สามารถลาหยุดในวันสำคัญทางศาสนาคริสต์ได้ แต่บางแห่งก็ไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานเอกชนบางแห่งจะยิ่งกีดกันแก่งัดคริสเตียน โดยให้ทำงานหนักขึ้นในวันสำคัญทางศาสนาเพื่อไม่ให้คริสเตียนไปร่วมนมัสการที่โบสถ์ได้ก็มี

ในปัจจุบันมีข้าราชการในหน่วยงานของรัฐที่เป็นคริสเตียนจริงๆเหลืออยู่เพียงจำนวนน้อย และที่มีอยู่ก็ต้องอยู่อย่างเปิดเผย คือไม่ให้ผู้บังคับบัญชาทราบว่าตนเป็นคริสเตียน เพราะอาจถูกกีดกันแก่งัด หรือจำกัดความก้าวหน้า เช่น ไม่ขึ้นเงินเดือน หรือไม่เลื่อนขั้น เป็นต้น

การเฉลิมฉลองในวันสำคัญทางศาสนา เช่น ในเทศกาลคริสตมาส ในเขตกำแพงนครเวียงจันทน์สามารถทำได้เต็มที่ แต่ต้องไม่ให้เป็นการรบกวนผู้อื่น การประดับตกแต่งบ้านสามารถทำได้ โดยในช่วงเทศกาลคริสตมาส คริสตจักรต่างๆในเขตเวียงจันทน์จะมีประชาชนให้ความสนใจเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก จนบางครั้งต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามารักษาความปลอดภัย

ในแต่ละปีจะมีผู้ตัดสินใจรับเชื่อในช่วงเทศกาลคริสตมาสเป็นจำนวนมาก โดยคริสตจักรมีวิธีการเชิญชวนผู้สนใจเข้าร่วมการนมัสการในวันคริสตมาสของคริสตจักรด้วยวิธีการบอกปากต่อปาก หรือส่งจดหมายเชิญชวน หรือที่เรียกว่าการบอกข่าวประเสริฐ และในการฉลองคริสตมาสจะมีการเทศนาที่แตกต่างจากการเทศนาทั่วไป เรียกว่าการเทศนาแบบประกาศข่าวประเสริฐ ซึ่งเมื่อเทศนาจบจะมีการเชิญชวนให้ผู้เข้าร่วมนมัสการรับเชื่อ โดยในแต่ละปีจะมีผู้ตัดสินใจเข้ารับเชื่อจากการเทศนาแบบนี้เป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม การติดตามเลี้ยงดูผู้ที่รับเชื่อประเภทนี้เป็นไปได้อย่างยากลำบากในแต่ละปีจะเหลือจำนวนผู้ที่รับเชื่อ และเติบโตในความเชื่อจริงๆไม่ถึงร้อยละสิบเท่านั้น

4.2.9 เสรีภาพในการก่อตั้งและทำนุบำรุงการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือชุมชนต่าง ๆ

ในเรื่องเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อในระดับชาติและนานาชาติ

การติดต่อระหว่างคริสตจักรต่างๆในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นการพบปะพูดคุยกันระหว่างผู้นำคริสตจักรต่างๆ ซึ่งตั้งแต่เริ่มก่อตั้งคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยขึ้นมาในปี ค.ศ.1989 ยังไม่มีการจัดประชุมผู้นำคริสตจักรทั่วประเทศเลย แต่ก็มีพบปะพูดคุยกันอย่าง

ต่อเนื่องระหว่างผู้นำคริสตจักรในระดับท้องถิ่นกับผู้นำศูนย์รวมคริสตจักรข่าวประเสริฐเพื่อรายงานผลการดำเนินงานของคริสตจักรเป็นรายเดือน ผู้นำระดับท้องถิ่นเหล่านั้นจะต้องเดินทางมาที่เวียงจันทน์ด้วยตนเองโดยไม่มีการกำหนดเวลาที่แน่นอน ไม่มีการจัดการประชุมสามัญประจำปี การประชุมส่วนใหญ่เป็นแบบวิสามัญทั้งสิ้น คือเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นก็มีการประชุมปรึกษาหารือกัน หรือเมื่อมีระเบียบหรือนโยบายของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคริสตจักรเพิ่มเติมก็จะมีการประชุมเพื่อแจ้งให้ผู้นำระดับท้องถิ่นทราบ ประกอบกับปัญหาเรื่องงบประมาณและความไม่สะดวกในการเดินทางทำให้คริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยยังไม่สามารถจัดการประชุมอย่างเป็นทางการขึ้นได้

วิธีการสื่อสารระหว่างคริสตจักรต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการพบปะพูดคุยโดยตรง หรือบางครั้งจะใช้วิธีการโทรศัพท์ ซึ่งที่ผ่านมามีการแทรกแซงหรือขัดขวางการเดินทางมาพบปะกันของผู้นำคริสตจักรต่างๆ หลายครั้ง โดยในบางท้องถิ่นเจ้าหน้าที่เข้มงวดมากก็ไม่อนุญาตให้คริสตชนเดินทางเข้ามารับการอบรมในเวียงจันทน์ เพราะทุกครั้งก่อนเดินทางต้องขออนุญาตจากทางการ เมื่อได้รับหนังสืออนุญาตแล้วถึงเดินทางได้ หรือบางแห่งรุนแรงถึงขั้นกักบริเวณเลยทีเดียว โดยในประเทศไทย ทุกๆ สิบครอบครัวจะมีตัวแทนของทางการดูแล 1-2 คนเสมอ ทำให้ทางการทราบความเคลื่อนไหวของแต่ละครอบครัวเป็นอย่างดี สำหรับการติดต่อทางโทรศัพท์หรือจดหมายจะใช้ในบางครั้งเมื่อมีความจำเป็นหรือเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญและไม่เป็นความลับเท่านั้น เพราะมีหลายครั้งที่มีการดักฟังโทรศัพท์ หรือมีการค้นจดหมายที่ส่งมาจากหน่วยงานคริสเตียน

การติดต่อกับคริสตจักรหรือองค์กรคริสเตียนในต่างประเทศ ตามกฎหมายแล้วไม่สามารถทำได้ แต่ก็มีการทำกันอยู่ โดยเป็นการติดต่อแบบเป็นการส่วนตัวเช่นคริสตชนที่มีญาติพี่น้องอยู่ต่างประเทศหลายครั้งก็มีการโทรศัพท์คุยกัน แต่ก็ไม่มีความปลอดภัยนัก วิธีการที่ดีคือเดินทางเข้าไปโทรศัพท์ในประเทศไทย ส่วนการติดต่อกันในนามของคริสตจักรนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย เพราะมีการตรวจตราอย่างเข้มงวดไม่ว่าจะเป็นทางจดหมายหรือทางโทรศัพท์

เมื่อพิจารณาจากเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนในประเทศลาวจากการเก็บข้อมูลในภาคสนามทั้ง 9 ด้านที่ได้นำเสนอไปแล้ว จะเห็นว่า ในช่วงปี ค.ศ.1975 –2000 คริสตชนในประเทศลาวมีเสรีภาพทางศาสนาในระดับหนึ่ง แต่ก็อยู่ในขอบเขตที่จำกัดของประเทศคอมมิวนิสต์ ที่ให้ความสำคัญกับความสงบสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมมากกว่าสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ซึ่งอาจกล่าวถึงเสรีภาพทางศาสนาในภาพรวมของแต่ละด้านได้ดังนี้

เสรีภาพในการนมัสการ สามารถทำได้ในขอบเขตที่จำกัด คือ ต้องทำในสถานที่ที่เหมาะสม เช่น ในคริสตจักรหรือในบ้านของคริสเตียนเท่านั้น ส่วนการนมัสการนอกขอบเขตคริสตจักรต้องได้รับอนุญาตเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นหรือศูนย์รวมแนวลาสร้างชาติ นอกจากนั้นการจำกัดเสรีภาพในการนมัสการพระเจ้ายังแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นที่ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นในแต่ละแขวง และสภาพการณ์ทางการเมืองของแต่ละพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งโดยทั่วไปในพื้นที่กำแพงนครเวียงจันทน์คริสตชนมีเสรีภาพในการนมัสการในระดับดี นอกจากการนมัสการแล้ว การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่างๆ เช่น งานแต่งงาน หรืองานศพ ก็ถือเป็นโอกาสดีของผู้นำคริสตชนในการประกาศเผยแพรศาสนาด้วย

ตั้งแต่ปี 1975 เป็นต้นมา ถึงแม้ว่าคริสตจักรในประเทศลาวจะไม่สามารถจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการได้ แต่ในบางท้องถิ่นก็สามารถจัดตั้งเป็นชุมชนคริสเตียนได้หากเจ้าหน้าที่ไม่เข้มงวดมากนัก ในเวียงจันทน์การนมัสการภายในขอบเขตของคริสตจักรสามารถทำได้เต็มที่ และสิทธิในการเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ของคริสตจักรก็เป็นของคริสตจักรศูนย์รวมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพียงแค่ต้องรายงานผลการดำเนินงานของคริสตจักรให้แนวลาสร้างชาติทราบเป็นประจำทุกปี ส่วนคริสตจักรรอบนอกบางแห่งแม้ว่าจะก่อตั้งมาเป็นเวลานานแล้วก็ยังถูกแทรกแซงจากทางการได้ และหลังจากปี 1975 เป็นต้นมามีคริสตจักรหลายแห่งในประเทศลาวต้องถูกสั่งปิด และมีอีกหลายแห่งถูกยึดไปเป็นของรัฐบาล โดยเฉพาะคริสตจักรที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล

นอกจากคริสตจักรข่าวประเสริฐแล้วในปัจจุบันประเทศลาวยังไม่มียุทธศาสตร์การกุศลอื่นที่สังกัดคริสตจักรข่าวประเสริฐเลย ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลไม่อนุญาต และถึงแม้จะอนุญาตคริสตจักรก็ไม่มีทุนพอที่จะจัดตั้ง การช่วยเหลือสังคมของคริสตจักรสามารถทำได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากแนวลาสร้างชาติก่อน และการช่วยเหลือต้องเป็นการช่วยเหลือแบบให้เปล่า ไม่มีข้อผูกมัดใดๆ ทั้งสิ้นเท่านั้น ในช่วงที่ผ่านมาเคยมีองค์กรคริสเตียนจากต่างชาติพยายามเข้ามาก่อตั้งเป็นเครือข่ายหรือสมาคมของคริสเตียนขึ้น แต่ก็ไม่เป็นที่ยอมรับของรัฐบาล ทำให้เครือข่ายเหล่านี้ไม่เติบโตนัก และต้องดำเนินการในลักษณะองค์กรใต้ดินเป็นส่วนใหญ่ การรวมตัวกันของคริสตจักรในประเทศลาวก็จะมี การรวมตัวกันในคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยเท่านั้น โดยจะมีการประชุมร่วมกันเมื่อมีความจำเป็น และยังไม่สามารถจัดการประชุมใหญ่ในระดับประเทศได้

อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ของคริสตจักรที่จำเป็นในการนมัสการ เช่น หนังสือเพลงหรือพระคัมภีร์ ยังไม่สามารถผลิตได้เองภายในประเทศลาว เนื่องจากกฎหมายยังไม่อนุญาต ทำให้ต้องใช้ของเก่าที่บางเล่มมีมาก่อนปี 1975 และในบางครั้งก็จะมีคริสตชนลาวที่เดินทางมาจากต่าง

ประเทศนั้นเอามาฝากบ้าง ที่ผ่านมามีบางครั้งที่ต้องการใช้วัสดุของคริสตจักรก็มีการยืมครองเอาเลยก็มี

ในช่วงก่อนปี 1975 เคยมีสิ่งพิมพ์ของคริสเตียนไม่ว่าจะเป็นนิตยสาร วารสาร หรือหนังสือคริสเตียนวางจำหน่ายหรือแจกจ่ายอยู่บ้าง แต่หลังจากปี 1975 แล้ว ไม่สามารถทำได้เลย เพราะรัฐบาลยังไม่ให้เสรีภาพในการพิมพ์แก่คริสตจักร รวมทั้งคริสตจักรเองก็ยังไม่มียงบประมาณเพียงพอ แต่ถ้าหากเป็นการพิมพ์เล็กๆ น้อยๆ เพื่อใช้ภายในของเขตของคริสตจักร เช่น คำเทศนา หรือคู่มือเพื่อประกอบการนมัสการในแต่ละอาทิตย์สามารถทำได้ แต่การแจกจ่ายเอกสารเพื่อเผยแพร่ศาสนาในประเทศลาวนั้นไม่สามารถทำได้อย่างเด็ดขาด เพราะถือว่าเป็นการสร้างความแบ่งแยกในสังคม

การสอนศาสนาภายในของเขตของคริสตจักรสามารถทำได้เต็มที่ โดยสามารถกำหนดหลักสูตรและวิธีการสอนได้เอง แต่ก็ยังไม่สามารถก่อตั้งเป็นโรงเรียนพระคริสต์ธรรมที่ได้รับการยอมรับตามกฎหมายได้ เพียงแต่เป็นที่ยอมรับในหมู่คริสตชนเท่านั้น แต่ถ้าหากเป็นการสอนนอกคริสตจักรแล้ว ไม่สามารถทำได้เลย หรือถ้าหากจะทำต้องขออนุญาตจากทางการ ซึ่งโอกาสที่จะได้รับอนุญาตง่ายหรือยากขึ้นอยู่กับความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ของแต่ละท้องถิ่น

การขอรับบริจาคเงินหรือสิ่งของจากบุคคลหรือสถาบันต่างๆ สามารถทำได้ แต่ต้องเป็นบุคคลหรือองค์กรภายในประเทศเท่านั้น และต้องเป็นการให้โดยไม่มีเงื่อนไข ส่วนการรับเงินจากองค์กรต่างประเทศนั้นไม่สามารถทำได้ แต่สามารถรับความช่วยเหลือได้ โดยต้องขออนุญาตจากรัฐบาลและระบุรายละเอียดของความช่วยเหลือที่ขอรับอย่างชัดเจน

การฝึกและแต่งตั้งผู้นำคริสตจักรในประเทศลาวนั้น แม้ว่าจะยังไม่มีโรงเรียนพระคริสต์ธรรมอย่างเป็นทางการและได้รับการรับรองตามกฎหมาย แต่คริสตจักรก็มีการสอนพระคัมภีร์กันอยู่ โดยคริสตชนในแต่ละท้องถิ่นจะเป็นผู้คัดเลือกบุคคลเข้ามารับการอบรมที่คริสตจักรข่าวประเสริฐเมื่อเรียนจบและได้รับอนุญาตจากคริสตจักรศูนย์รวมแล้วก็สามารถกลับไปเป็นผู้นำคริสตจักรในท้องถิ่นของตนได้ ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลยังไม่เคยเข้ามาแทรกแซงในการคัดเลือกหรือแต่งตั้งผู้นำคริสตชน

หน่วยงานที่เป็นของคริสเตียน ไม่ว่าจะเป็นคริสตจักรข่าวประเสริฐ หรือบริษัทเอกชนสามารถกำหนดวันหยุดให้พนักงานหยุดพักในวันสำคัญทางศาสนาคริสต์ได้โดยที่รัฐบาลไม่เข้ามาแทรกแซง แต่หากเป็นหน่วยงานที่ไม่ใช่ของคริสเตียนทั้งราชการและเอกชน บางแห่งสามารถลาหยุดได้ แต่ก็มีบางแห่งที่หยุดไม่ได้และบางแห่งมีการกลั่นแกล้งคริสตชนโดยเพิ่มงานให้หนักเพื่อไม่ให้คริสตชนไปนมัสการได้ก็มี การเฉลิมฉลองในวันสำคัญทางศาสนา ถ้าเป็นในเขตเวียงจันทน์

สามารถทำได้เต็มที่ โดยทางการให้ความร่วมมือด้วย โดยการส่งเจ้าหน้าที่มาดูแลความเรียบร้อย แต่ต้องทำภายในขอบเขตของคริสตจักรเท่านั้น และต้องไม่เป็นการรบกวนผู้อื่น แต่ถ้าเป็นนอกเขตเวียงจันทน์บางแห่งก็ทำได้แต่ไม่เต็มที่เหมือนที่เวียงจันทน์ หรือบางแห่งก็ไม่สามารถทำได้ แล้วแต่สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นด้วย

การติดต่อสื่อสารกันระหว่างคริสตจักร ส่วนมากถ้าเป็นเรื่องเร่งด่วนหรือไม่เป็นความลับมากนักก็จะติดต่อทางโทรศัพท์ แต่ถ้าหากเป็นเรื่องสำคัญก็จะต้องเดินทางมาพบปะพูดคุยกันโดยตรง ซึ่งโดยปกติผู้นำคริสตจักรต้องเดินทางขึ้นมาที่ศูนย์รวมคริสตจักรชาวประเสริฐที่เวียงจันทน์อยู่แล้วเพื่อรายงานความเคลื่อนไหวเป็นรายเดือน แต่การประชุมใหญ่ทั่วประเทศหรือการประชุมสามัญของคริสตจักรระดับประเทศยังไม่สามารถทำได้ เพราะต้องขออนุญาตจากรัฐบาล และคริสตจักรเองก็ยังไม่มียงบประมาณเพียงพอที่จะจัดได้ ส่วนการติดต่อกับองค์กรคริสเตียนในต่างประเทศนั้น หากเป็นในนามคริสตจักรไม่สามารถทำได้ แต่ถ้าเป็นการติดต่อเป็นการส่วนตัวสามารถทำได้ แต่ก็ไม่มีเสรีภาพมากนัก เพราะที่ผ่านมามีการค้นจับหมายที่ส่งมาถึงคริสตจักรหรือคักฟิงโทรศัพท์ของคริสตจักรอยู่เป็นประจำ

จากการนำเสนอเรื่องเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนในประเทศ สปป.ลาว ทั้งจากข้อมูลจากสื่อ และจากการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามจะเห็นว่า แม้ว่าจะมีการจำกัดเสรีภาพทางศาสนา และมีการกดขี่ข่มเหงคริสตชนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 เป็นต้นมา แต่ในภาพรวมคริสตชนในประเทศลาวก็ยังคงมีเสรีภาพทางศาสนาในด้านต่างๆอยู่ในระดับหนึ่ง คือสามารถทำกิจกรรมทางศาสนาได้แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย แม้ว่าขอบเขตดังกล่าวจะยังไม่ชัดเจนนักก็ตาม และที่สำคัญการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาที่กระทำต่อคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ส่วนใหญ่จะมาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละท้องถิ่นด้วย